

СТЕНОГРАМА

розширеного засідання Комітету з питань науки і освіти

16 січня 2019 року

Веде засідання Перший заступник Голови Комітету

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В.

КИРИЛЕНКО І.Г. ...Кабінет Міністрів, виходячи з можливостей бюджету. У перекладі на просту мову – і кинути, і нести; і нести важко, і кинути жалко. Такого підходу бути не може. І ваша остання фраза, що ви дозвольте, бо ми ж розуміємо, що не буде повного фінансування, тому ви дозвольте, щоб було отак. Друзі, загальнодержавна програма. Чи багато у нас програм, які пройшли у Верховну Раду і були затверджені? Розроблялися десятки, пройшли одиниці. Так от ця програма, почитайте, я хотів усіх присутніх, почитайте буквально останній абзац першої сторінки, ви побачити ніякої сторони життя я нашого не бачу без космосу, ніякої сторони життя. Комерсанти в космос полетіли. Комерсанти роблять космічні апарати, випереджаючи час, випереджаючи вайлувату, кострубату державну машину. Державна машина зайнята в кожній країні зараз більше політикою, ніж такими речами. Комерсанти розуміють, що це таке, що таке охорона здоров'я, що таке охорона довкілля, що таке аеророзвідка. Я не говорю за оборонні питання. Я говорю, що до ядра землі тільки з космосу можна подивитися, а не риючи бурами. Нічого без космосу неможливо. Україна перша в світі космічна держава. Мається на увазі, звідки космос розпочався по великому рахунку. І не тільки прізвище Корольова можна згадувати і наш Житомир. А сьогодні ми не перші і потихеньку погоджуємося, що ми не перші. І ми говоримо ще, ну, один на орбіту, зважаючи тривалість, ну одне, друге, третє, потихеньку погоджуємося з меншовартістю космічної держави. Я категорично з цим не згоден.

Тому я наполягаю так, як і в рішення комітету написано, прибрати оцю, вибачте, паршиву фразу "у зв'язку з можливостями державного бюджету". Подивіться на державний бюджет, скільки хотілок там, які должныє бути. А тут нецікаво, тут немає що вкрати.

Друзі, прибрати оце ганебне формулювання "у зв'язку з можливостями" і виконувати державну програму, яка, переконаний, в залі в нас всі фракції проголосують за цей законопроект, де затверджується державна цільова програма про розвиток

космічної сфери. Це не галузь, це сфера. Бо вона охоплює всі сфери життя, друзі. Ну, зайве говорити, що це вістря науково-технічного прогресу, сьогодні всі цим живуть – науково-технічним прогресом. Відвойовується кожна молекула на передовій. Тільки ти не відвоював цю молекулу – все, ти будеш за мільярди купляти чийсь продукт.

Я десять раз говорю на комітеті, мобільні телефони – мільярди витрачаємо, а мобільний телефон хто придумав? Кого завгодно пишуть, але ДМЗ в Дніпропетровську придумав мобільний телефон, прообраз мобільного. А ми сьогодні мільярди тратимо на ці всі речі, які в кожного зараз в руках.

Тому оцей скромний залишковий принцип, я розумію вашу скромність і вашу делікатність, друзі, там, де вістря, там, де ми можемо бути, що це ми і більш нікого тут, ясно, що космічна галузь розвивається тільки в кооперації зусиль, іншого бути не може. Іншого бути не може, бо тут дійсно інтеграл світової науки, досягнення, тут треба дійсно все купка до купки. Але в нас є ніші там, де крім нас нікого більше немає, бо ми там на вістрі – вістря зберегти. Тоді ми хтось, а не щось. Тоді ми суб'єкт, а не об'єкт. Тоді ми за столом, а не в меню.

Я пропоную підтримати рішення комітету, де прибрати із законопроекту, який вніс уряд, оце формулювання таке "за можливостями". Вибачте, програма затверджується, 27 мільярдів – ціна питання, 4 мільярди 100 мільйонів з державного бюджету. А то вже ми з вас будемо питати, а як ви залучите ці ресурси, за які, ще раз говорю, візьміть будь-яку сторону життя, без космосу неможливо. А інакше то називається по-дідівськи. Ну, ми вже цю стадію ж начебто пройшли.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Григорович.

Хочу додати від себе, що такі кошти, вони не породжують інфляції. Тому тут ми додаємо ще один дуже важливий та додати новий абзац третій: підготувати відповідні зміни до Закону України про Державний бюджет для того, щоб забезпечити вже в цьому році. Абсолютно. Інакше, да. Ну, от Президент сказав, що ми купуємо ударні дрони у Турції. Зрозуміло, зараз, да, не маємо можливості. Але ми повинні розуміти, що якщо ми і далі будемо не фінансувати наші програми, то ми будемо фінансувати через закупівлю готового продукту іншої країни і далі.

Але ми повинні також розуміти, що космічна програма також пов'язана і з підготовкою нової генерації. Якщо ми будемо допускати ще помилки в дитячому садочку, в школі і так далі, то зрозуміло, ми взагалі не буде мати ще і людської бази для того, щоб забезпечити такий розвиток.

Так, шановні колеги, я запрошую до слова Возненка Андрія Анатолійовича, начальника відділу фінансів промислових підприємств департаменту фінансів промисловості Міністерства фінансів України. Дивіться, скільки раз "фінансів" прозвучало. Є Андрій Анатолійович? Да, будь ласка.

ВОЗНЕНКО А.А. Так, є. Доброго дня всім!

Хочу сказати, що Кабінет Міністрів схвалив цей проект закону, подав до Верховної Ради. І в принципі я прочитав рішення вашого комітету. Ну, додати до цього рішення нема чого, окрім того, що виходячи з фінансових можливостей державного бюджету, що є в розділі "Програми, обсяги та джерела фінансування", щоб було точне рішення вашого комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Анатолійович, ну, дивіться, ну, знайшлися. І Верховна Рада підтримала, наприклад, 150 мільйонів єврокредиту від ЄБРР на термосанацію університетів, семи університетів України. Помножте, ви отримаєте це більше ніж 5 мільярдів гривень. Ну, то в чому справа? Давайте, шукайте.

Це не інфляційні кошти, це не кошти на проїдання. Це кошти на розвиток. Це буде абсолютно всім зрозуміло. Ну, не розвиваєшся, ну, будеш сировинною країною. Давайте все-таки підтримайте, щоб, ви ж під куполом підтримали пропозицію. Бо ми зачитасмо це під стенограму, підтримаємо оці два пункти дуже важливих. Забираємо, виходячи з фінансових можливостей і наступне – включаємо ці в бюджет цього року. У нас часу нема. Дивіться, що відбувається з відтоком талановитої молоді, відбувається з відтоком інженерів, науковців і так далі! Так поки вони ще є, давайте дамо відповідний фінансовий ресурс для того, щоб це робити тут. Втратимо все. Надолжити точно не встигнемо.

Ви підтримуєте оці дуже важливі дві речі – зняти "фінансові можливості" і вот додати новий абзац.

ВОЗНЕНКО А.А. Ну, справа...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Анатолійович...

ВОЗНЕНКО А.А. Справа в тому, що, якщо буде прийнятий закон в тій або в іншій редакції, то це дозволить Державному космічному агентству процедурно ініціювати питання щодо внесення змін і збільшення видатків в державному бюджеті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О, все. Супер! Ми вас почули. Тобто ви під куполом Верховної Ради не будете збивати цю поправку, яка піде від комітету, так, домовились? Бо ми спробуємо і в першому, і в другому читанні одразу під стенограму, так?

ВОЗНЕНКО А.А. Ну, скажімо, так....

КИРИЛЕНКО І.Г. Олександр Володимирович...

ВОЗНЕНКО А.А. Ці пропозиції...

КИРИЛЕНКО І.Г. ...за можливостями державного бюджету, програму тоді не треба затверджувати, бо можливостей ніколи не буде. Ніколи. Не треба програму, не треба виходити з цим. Програма, яка визначає нас гонорово – це програма та, про яку ми зараз говоримо, – розвиток ракетно-космічної галузі. Друзі, давайте просто, ну, це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, домовились.

КИРИЛЕНКО І.Г. Мені ганебно просто вести дискусію. Прибрати це...

ВОЗНЕНКО А.А. Ну, з приводом під куполом, то я скажу, що я своєму керівництву проект рішення принаймні озвучував.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, дякуємо.

Далі, я запрошую до слова Ільченка Михайла Юхимича, голову Ради проректорів з наукової роботи вищих навчальних закладів України, проректора з наукової роботи Національно-технічного університету України Київський політехнічний інститут імені Сікорського", який якраз і дає людський капітал для забезпечення цієї галузі. Будь ласка.

ІЛЬЧЕНКО М.Ю. Дякую, Олександр Володимирович.

Шановні колеги, я добавлю, що пропозиції, які я озвучив, вони підготовлені Асоціацією ректорів технічних університетів України за дорученням Михайла Захаровича Згуровського який, на жаль, хворіє, і просив передати ці пропозиції. Про що іде мова? Мова іде, що дуже добре, що в законопроекті сказано про приведення законодавства України у сфері космічної діяльності у відповідність з вимогами європейського законодавства. Є певні особливості. Одна з них така, що і в Європі, і в провідних країнах світу агентства типу українського космічного агентства відповідають виключно за реалізацію цивільної космічної програми країни, а також за наукові дослідження повітряного та космічного простору і напряду не займаються військовими космічними програмами.

Тому пропозиція конкретна. Пропонуємо скоригувати в частині закону пункт 3 додатку 2 норму про те, що розпорядником бюджетних коштів з питань провадження космічної діяльності в інтересах національної безпеки та оборони є відповідне міністерство чи відомство, в інтересах якого проводиться конкретна розробка оборонного спрямування. Це перша пропозиція.

Друга – підтримати в законі співпрацю державно-приватного партнерства. Іван Григорович, ви дуже правильно сказали, одним бюджетом далеко не заїдеш. А засади державно-приватного партнерства – це те, що витягує цю галузь. Ну, принаймні два супутники, які КПІ створив і сьогодні в космосі вони працюють, створені лише завдяки державно-приватному партнерству.

Третя коротенька пропозиція. Абсолютно не вимагає ніяких коштів. Необхідно сьомий абзац 3 сторінки і пункт 5 підпункт 5 доповнити тим, що доцільно продовжити дослідження не тільки мікросупутників, а також наносупутників. Наносупутники – це проривний напрям у світі. І в Україні вони мають бути також в руслі закону.

Оці три пропозиції сформульовані і передані до секретаріату. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо вам.

І надаю слово заключне... я перепрошую, Федорову Олегу Павловичу, директору Інституту космічних досліджень Національної академії наук України та Державного космічного агентства України, члену-кореспонденту Національної академії наук України, члену Ради з космічних досліджень НАН України, будь ласка.

ФЕДОРОВ О.П. Дякую.

Шановні колеги, я представляю Академію наук, а не тільки свій інститут. І хотів би зазначити, що академія активно співпрацює з Космічним агентством і настає розроблення програми. І академія підготувала... була зроблена науково-технічна експертиза цілком позитивна, в якій висловлено деякі рекомендації. Я підкреслюю, це не зауваження, а рекомендації, які, ми дуже сподіваємось, що вони будуть враховані при розробленні конкретних планів щорічної реалізації космічної програми.

Разом з тим, я маю зазначити наступне. Експертиза підготовлена на проект космічної програми попередньої 2018-2022 роки, а те, що подано в Кабмін, в Академію наук не поступало. І тому з формальної точки зору це є певний дисонанс в оцінюванні того, що подано у Верховну Раду. Я не буду казати, там не завдано якихось принципових змін, але я відзначу одну річ, яку варто на цьому комітеті відзначити: перероблений проект програми не передбачає наукових досліджень наступного року. Так, виготовлення заліза, засобів, дооснащення є, наукових досліджень немає. Якщо додати до цього, що космічна програма протягом минулих двох років не підтримувала космічні дослідження не тільки академічні, то треба сказати, що це потребує виправлення. Я думаю, що це не дуже важке завдання з точки зору всієї програми, це невеликі кошти, але з точки зору ідеології спрямованості цієї програми... Академія наук, оце я маю повноваження це озвучити.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Олегу Павловичу.

Павло Глібовичу, будь ласка, 1 хвилинка на репліку.

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Дякую.

Почну з кінця, те, що Олег Павлович сказав про зсув програми на один рік. Просто вона була зсунута, оскільки 18-й рік завершився, то вона була зсунута просто на рік вперед. Якщо програма буде прийнята і виділені необхідні кошти, то гроші на наукові дослідження у 19-му році обов'язково будуть знайдені. Це перше.

Тепер попередні зауваження щодо виконання завдань у галузі безпеки і оборони...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто не обов'язково у законі зараз відображати ті зауваження?

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Зараз не обов'язково, ми в конкретних планах вирішимо цю проблему.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Зрозуміло. Друге.

ДЕГТЯРЕНКО П.Г. Що стосується державного оборонного замовлення, відповідно до указу Президента за різноманітними відомствами України були розподілені ці завдання. Відповідно до цього указу в космічному агентстві створено Управління спеціальних програм і ті невеличкі кошти, які виділяються на виконання завдань з безпеки і оборони, вони не викривляють сутності космічного агентства як громадянського органу.

Щодо наносупутників, це теж ми вирішимо при формування конкретних планів. Я підтримую, що наносупутники потребують пристальної уваги. І в рядку "Освіта" наукової частини програми там ці кошти передбачені.

Все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

І тоді я запрошую до слова народних депутатів членів комітету.

Будь ласка, Володимир Михайлович.

ЛИТВИН В.М. Шановний Олександр Володимирович, шановні колеги, я підтримую програму, але з зауваженнями, які сказав Іван Григорович. Я пропоную, щоб ми, коли будемо розглядати цей закон про затвердження програми, зафіксували 2 пункт Кабінету... Під час підготовки проекту Закону про Державний бюджет України на відповідний рік не передбачити, а забезпечити виділення коштів для здійснення заходів визначених Загальнодержавною цільовою науково-технічною космічною програмою України на 2019-2023 роки відповідно до потреб, а не відповідно до можливості державного бюджету. В іншому випадку ця програма нікому не потрібна, бо у нас уже програм безліч є з інших тем, але вони абсолютно не виконуються і не читаються.

І разом з тим пропоную, щоб ми розглянули таку можливість, щоб одночасно із затвердженням програми був прийнятий Закон про внесення змін до Закону "Про Державний бюджет України на 2019 рік", в якому було б передбачено фінансування

принаймні початок фінансування виконання цієї програми. Тоді вона буде мати логіку. Коли ми говоримо про 19-й рік, а фінансування абсолютно немає.

І останнє, це як реакція на те, що ви сказали про дрони, які закупили у зятя чи молодшого сина Прем'єр-міністра Туреччини. Якби томос визначали в космосі, то, я думаю, що і гроші на програму були б, на превеликий жаль чи на щастя, я не знаю як сказати, я просто констатую, що томос купували у Константинополі. Тому і дрони закупили.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, я все-таки притримуюсь... Ну, кожний народний депутат має право казати що завгодно, але, ну...

ЛИТВИН В.М. Це не що завгодно, це правда.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми... І звертаю вашу увагу, до речі, що те, що ви додали, Володимир Михайлович, це написано в проекті рішення. Додати новий абзац третій такого змісту: "Підготувати відповідні зміни до Закону України про Державний бюджет України на 19-й рік з метою повного забезпечення фінансування загальнодержавної цільової..." Тобто в проекті рішення це вже прописано.

ЛИТВИН В.М. Так. Я, вибачте, я в тому плані, що у нас багато є доручень Кабінету Міністрів щось підготувати і зробити. Вони, як правило, не читають після того, коли підписують оці закони. Я було... я вважаю, було б оптимально і навіть оптимістично для виконання цієї програми, коли б ми розглядали в пакеті, затверджуємо програму і одночасно зміни до державного бюджету, якою передбачаються відповідні кошти. Я мав це на увазі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я розумію, Володимире Михайловичу, в будь-якому випадку закон з Кабміну вийшов. Якщо ми його будемо суттєво змінювати це означає, що шансів на проходження у нас не буде.

Тому я пропоную: перший крок ми робимо цей законопроект, і під стенограму я зачитаю ці дві поправки. І це розкриває можливість далі дуже швидко далі розпочати роботи і внести відповідні зміни. Тим більше, що 4 мільярди в даному випадку – це не так багато для того, щоб перезапустити цю систему. Добре. Але ми враховуємо.

ЛИТВИН В.М. Дозвольте, є ще уточнення. Я ж не заперечую проти такого підходу. Я просто пропоную, щоб у нашому рішенні записати: запропонувати Кабінету Міністрів України при розгляді програми на Верховній Раді одночасно розглянути проект Закону про внесення змін до Державного бюджету на 2019 рік.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей, це третім пунктом.

ЛИТВИН В.М. ... з метою початку виконання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...прискорення.

ЛИТВИН В. М. ...цієї програми, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Це як третій пункт. Добре.

Тарас Дмитрович Кремінь, народний депутат України. Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д. Шановні колеги! На мою думку, розвиток космічної галузі це є вершиною людського потенціалу не тільки ХХ століття, але й багатьох століть наперед. І свідченням тому є не тільки дрони, про які сьогодні згадували, а є дослідження китайських учених, які отримали перші рослини на Місяці. Це фото- і відеофіксація зображення Марсу і багато інших цікавих винаходів тільки останнього року, 18-19 років. Я вже не кажу за Space X і проект Ілона Маска.

Але я хотів би звернути увагу на декілька зауважень, які запропоновані Головним науково-експертним управлінням. Я хочу їх, так би мовити, розширити відповідно до своєї інформації і тих побажань, які я хотів би бачити в тому проекті.

Ну, по-перше, надзвичайно важливо було би мати на руках результати виконання загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013-2017 роки для того, щоб розуміти, які кошти були передбачені і які кошти були витрачені, які плани поставлені, які не реалізовані, і це надзвичайно важливо хоча б з тієї точки зору, що робота велася, кошти виділялися, величезна кількість людей, підприємств, установ, представників державно-приватного партнерства були в тому залучені.

І друге, на чому хотів би зупинити свою увагу, що стосується питання державно-приватного партнерства. На мою думку, в цій програмі це питання розглянуто досить фрагментарно, хіба що тільки в третьому оптимальному варіанті шляхів і способів розв'язання проблеми стосовно підвищення ефективності розвитку космосу.

Що стосується державно-приватного партнерства, я хотів би нагадати всім про ті принципово важливі речі, де Україна зазнала космічного фіаско. Я хочу нагадати всім про проект "Алкантара Циклон Спейс" 2004 року, коли Україна разом із Бразилією в Алкантарі (штат Парана) побудували, почали будувати космодром для того, щоб спільно використовувати з бразильською стороною ракетоносій "Циклон-4". Проект називався відповідно до назви.

Зі свого боку Бразилія виконала свої зобов'язання, Україна, на превеликий жаль, зобов'язань своїх не виконала. Але в той же час президент Бразилії тоді Ділма Руссефф пішла у відставку, вона потрапила за ґрати, ви знаєте, якраз в результаті неефективного використання бюджетних коштів. Українська сторона поки що відмовчалася.

В той же час над цим проектом активно мали відпрацювати і отримати додаткову фінансову підтримку КБ "Південне" безпосередньо для розробки "Циклону-4" і державне підприємство "Азовмаш", яке виготовляло контейнери для доставки палива. Загалом Україна втратила понад 800 мільйонів доларів, що є надзвичайно важливим для того, щоб зберігати потенціал України як космічної держави.

Я, напевно, не відкрию нікому секрету, що космодром в Алкантарі продовжує розвиватися, інтерес до нього зараз виявили 5 країн світу, включаючи США, які сьогодні активно займаються приватним космосом, і агенція Ілона Маска тому підтвердження. І як би ми не хотіли сьогодні підтримати розвиток українського космосу, і які б кошти не виділяли – вони пісок в порівнянні із тим, які кошти сьогодні виділяються на космос в усьому світі в цілому. Я знаю, що наше Державне космічне агентство активно підтримує позицію розвитку приватного космосу і тому всьому є базові підприємства, які є в Дніпрі, є підприємства, які співпрацюють з українськими підприємствами, розташованими в США і є результати такої тісної співпраці. Тому що стосується цілей і завдань, я думаю, що вони могли би бути значно ширшими, бо розраховувати тільки на бюджетне фінансування – цього надзвичайно мало і недостатньо, зрозуміло, треба іти випереджальним методом.

Друга важлива складова – це державне приватне партнерство і, по суті, розвиток приватного космосу, що є принципово важливим для створення конкурентності українських розробок.

І, по-третє, це те, що є принципово важливим для кожного засідання нашого комітету – без фінансування освіти і науки в Україні в повному обсязі ми не будемо мати своїх молодих учених, які працюватимуть на розвиток української науки. Тому окремі розробки, які представлені там на нашому Всеукраїнському конкурсі Vernadsky Challenge, які в тому числі спрямовані на розвиток космосу, окремі дослідження, які проводяться спільно з НАСА або європейським космічним агентством, цього, зрозуміло, що недостатньо. Тому я попросив би і керівника державного агентства, і представника Кабміну все-таки максимально уважно подивитися на цей документ і хотілося б, щоб на той момент, коли ми будемо розглядати його в сесійній залі, ми все-таки мали результати виконання цільової програми на 13-17 роки з розумінням того, що Україна вже втратила і чи є високими шанси того, щоби ця програма по-справжньому запрацювала. Я вважаю, що ті зауваження, які були сьогодні, вони є принципово важливими, це надзвичайно значимо, але поки ми заговорюємо проблему, ми не вирішуємо основного – ми не розвиваємо українським космос. Проект рішення – підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

Ірина Мирославівна. Будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я підтримую рішення комітету...

ГОЛОВУЮЧИЙ. З зауваженнями.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Так, з зауваженнями.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, тоді є пропозиція підтримати рішення комітету, яке тут записано, але третім пунктом додати: доручити Кабінету Міністрів України разом там з

прийняттям цього закону внести пропозиції щодо зміни бюджету. Бо це буде окремий тоді закон. Добре? Домовилися, з пропозицією Володимира Михайловича.

Хто за таке рішення, прошу проголосувати.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, воно в рішенні є, я, тому я його повторюю. Ще раз, я просто підкреслюю, у нас проектом рішення пропонується і далі йде по тексту. Тому голосуємо за проект рішення з третім пунктом, там, де йде - доручити Кабінету Міністрів і так далі, прийняти відповідні рішення.

Хто – за? Проти? Все. Рішення прийнято.

Я вас поздоровляю. Ми дуже сподіваємося на те, що є зацікавленість. Це, навіть його стартапом не потрібно називати, але ми розуміємо, що потрібно нам точки росту. І космічна галузь – це точно точка росту, поки що люди тут залишилися ті, які взагалі розуміють, що це за галузь.

Дякуємо вам.

_____. Можна два слова? Будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Інше ж питання. От дивіться, у нас народні депутати...

_____. Все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...дуже зайняті люди.

_____. Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Повернутися, кворуму не буде, наступне питання... У нас ще Дніпро. От ми про це говоримо, у нас зараз в Дніпрі скорочується кількість бюджетних місць для там коледжів, ПТУ і так далі. Так, ну, і подивіться, і далі ця молодь буде покидати... Хто у вас працювати буде? От хто працювати у вас буде? От будуть і кошти, все буде, але працювати нікому буде. От тут проблема ще яка.

Дякуємо вам. Дякуємо вам за вашу позицію. І Кабміну ми дякуємо, що Кабмін все-таки це випустив, ми сподіваємося, що він погодиться з нашими правками.

Друге питання – про стан та законодавче забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти на освітньо-науковому та науковому рівнях. Я запрошую до слова Шарова Олега Ігоровича – генерального директора директорату вищої освіти і освіти дорослих Міністерства освіти і науки України. Будь ласка, Олег Ігорович.

ШАРОВ О.І. Дуже дякую, Олександр Володимировичу, щоправда я вимушений починати свій виступ з дещо нетрадиційної для представника уряду заяви. Секретаріат комітету мені відмовив в наданні друкованого варіанту остаточного проекту рішення з другого питання. Я звернувся до керівника секретаріату, і він мені підтвердив відмову. Я сподіваюсь, що це просто бардак, а не свідомо позиція, ну, неприємно, чесно кажучи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, я думаю це не бардак, це якийсь misunderstanding. І я так сподіваюсь, що...

_____. ... особисто в року дав.

ШАРОВ О.І. З четвертого питання – так...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, добре...

ШАРОВ О.І. ... а з другого питання цього не зробили.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для репліки я дам слово секретаріату нашому, але давайте ми... ми можемо конструктивно побудувати нашу розмову. Ви знаєте, завжди наш комітет йде на... достатньо толерантно йде на відповідні компроміси і так далі, але це питання дуже важливе.

Скільки вам хвилин потрібно?

ШАРОВ О.І. 3 хвилини, більше я думаю не потрібно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. І після цього я...

ШАРОВ О.І. А я, по-перше, хочу подякувати комітету за дуже уважний розгляд цього питання, який відбувся на засіданні у грудні. Ви знаєте, що на сьогодні було перенесено ухвалення рішення з цього питання. В принципі рішення, проект рішення

ми отримали. І я зараз вимушений просто коментувати неостаточний, мабуть, варіант, а той варіант, який було надіслано як проект рішення до міністерства.

З нашої точки зору, проблема законодавчого забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти на освітньо-науковому та науковому рівнях – це дуже важлива, вкрай важлива проблема, але питання створення законодавства на цьому рівні це не найбільш важлива проблема, найбільш, скажемо, велика проблема щодо цього. Тому ми не можемо погодитись пропозицію визнати стан реалізації Закону "Про вищу освіту" в частині забезпечення і підготовки здобувачів вищої освіти на освітньо-науковому та науковому рівнях – незадовільним.

Там мова... у нас більш ніж достатньо готується кандидатів докторів наук, інших справах фінансуванні науки. Інша справа в роботі для них, інша справа в багатьох інших питаннях. Ну, це не питання підготовки кандидатів і докторів наук. Тому ми запропонували визнати роботу в другому пункті недостатньою, вилучити відповідно 3 пункт. І що стосується пункту 4.1.1, то щодо цього пункту розбіжності між переліком спеціальності, з нашої точки зору, повністю врегульовані Наказом 1151 зі змінами та доповненнями. Ми не отримали конкретних пропозицій щодо цього і не бачимо необхідності зараз туди вносити додаткові зміни.

Що стосується пункту 4.1.2. то в даному випадку хотів би звернути увагу, що стандарти за спеціалізаціями не розробляються відповідно до частини другої статті 10 Закону "Про вищу освіту", стандарти розробляються за спеціальностями. І першочергових стандартів бути не може, всі стандарти мають бути над чим ми і працюємо.

Тому пропонуємо пункт 4.1.2 сформулювати: "Розробити та затвердити стандарти вищої освіти на третьому освітньо- (не навчально), а освітньо-науковому рівні за всіма галузями знань та спеціальностями".

І нарешті 4.1.2. там, де мова йде про створення спеціалізованих вчених рад. Хочу звернути вашу увагу, що відповідно до частини третьої статті 10 Закону "Про вищу освіту" визначені складові стандарти вищої освіти, серед яких відсутні компоненти, що впливають на порядок створення та організацію діяльності спеціалізованих вчених рад.

Відповідно до частини першої статті 18 цього закону Національне агентство з забезпечення якості вищої освіти розробляє вимоги до рівня наукової кваліфікації осіб,

які здобувають наукові ступені і розробляє відповідний порядок. І тому ми пропонуємо 4.1.2 сформулювати: "Забезпечити затвердження МОН порядку присудження наукових ступенів спеціалізованими вченими радами закладів вищої освіти наукових установ за поданням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти".

У нас є пропозиція пункт 4.1.4 розпочати ні зі слова "визначити", а така технічна зміна, а зі слова "удосконалити", оскільки насправді кажуть, що порядок присвоєння вчених звань існує.

А те, що стосується Наказу 1112 там підготовлені відповідні зміни, про них, в принципі, повідомляли в листі, який надсилавсь комітету. Тому пропонуємо пункт 4.2 просто вилучити.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, почули вас.

Надаю слово від комітету Івану Григоровичу Кириленко. Будь ласка, Іван Григорович.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановні колеги, який це ми вже раз розглядаємо це питання чи в одній частині, чи в другій, чи в третій, чи в четвертій? Я навіть не можу сказати, комітет наскільки загострено відноситься до цієї проблеми. І оптимістичний тон доповіді колеги шановного, ну, знаєте, зараз я буду називати цифри. Раніше ми на початку називали, що це тенденції не зовсім. Потім ми сказали, що це більш модно, це тренд уже пішов. На останніх засіданнях ми говорили, друзі, це вже діагноз. Ну, я змушений зараз говорити, що це вже вирок – вирок в тій частині, в якій ми зараз розглядаємо. Друзі, як прокоментувати? Наукоємність валового внутрішнього продукту Європейського Союзу становить близько 2 відсотків ВВП, Франція – 2,23, Угорщина – 1,38, це співставна з нами країна. В Україні цей показник не перевищує 0,49.

Витрати в розрахунку на одного дослідника становлять 8,8 тисяч доларів США, що в 19 разів менше ніж в Європейському Союзі, в 7 разів менше ніж в Угорщині. Не на 7 відсотків, не на 70 – в 7 разів!

Чим сьогодні славна Угорщина в науці? В космосі Угорщина? Угорщина якісь унікальні здобутки в машинобудуванні чи ще де, чим сьогодні Угорщина відома? Але з усіх сил старається не відставати від того, що відбувається в гонорових країнах

Європейського Союзу. У нас і космічна галузь є, і машинобудування, у нас по суті весь замкнутий цикл є. Що ж ми робимо, що ж ми робимо? Ми скоро науку перетворимо у волонтерів.

Наступне. В Україні загальна чисельність... Взагалі чисельність наукових працівників у світі постійно збільшується, за останні 5 років вона зросла на 20 відсотків. Кількість дослідників на 1 мільйон населення в ЄС нині становить 3,359 осіб. В Україні за роки незалежності загальна кількість дослідників зменшилась у 5 разів.

В 91-му році, підкреслюю, було 4 тисячі, більше ніж в Європі на мільйон населення. В 91-му році. Ті, хто були до нас, дурні були? Ми за них розумніші? Ми знищуємо те, що до нас зробили. Душимо з останніх сил, ніяк не додушимо. Підберіть краще слово.

За даними Державної служби статистики, за останні 7 років майже на 30 відсотків – на 10 тисяч осіб зменшилась загальна кількість аспірантів. Більш ніж удвічі скоротився прийом до аспірантури дослідних наукових установ. За цей же період загальна чисельність аспірантів наукових установ Національної академії наук України зменшилась на 51 відсоток! Державне замовлення на денну форму навчання в НАН України зменшено на 42 відсотка. Було в 2010-му 530 осіб, в 2018-му – 308. З 2016 року прийом на заочну форму навчання НАН України проводиться тільки за контрактом. Якщо в 2010-му підготовку наукових кадрів через аспірантуру здійснювали 136 наукових установ НАН України, то зараз тільки 98.

Упродовж останніх 4 років спостерігається тенденція щодо зменшення загальної чисельності аспірантів і докторантів Національної академії, наприклад, педагогічних наук України, які навчаються за державним замовленням. Зокрема 4 роки тому кількість аспірантів зменшилася за цей час на 64 відсотки, докторантів – на 68. Прийом аспірантів зменшився з 81 особи до 16, докторантів з 27 до 10. Це тільки по одній академії.

Загальні видатки на науку в Державному бюджеті на 2019 рік заплановано в обсязі вже не 0,49 – 0,23 ВВП. З них по загальному фонду – 0,17. Ці показники є нижчими ніж були у 2018 році, ніж у 2018-му. Ніж у 2-18-му.

Гостро відчувається втрата престижу професії науковця – зайве коментувати. Заробітна плата середньомісячна працівників, знову повертаюся до Академії педагогічних наук, беремо тільки з неї приклад поки що, склав 6,1 тисяч гривень,

наукових працівників – 7,5. Середня заробітна плата старшого наукового співробітника, кандидата наук не перевищує 8 тисяч. Середня зарплата в Києві за минулий рік – 13 тисяч 850 гривень. Вдвічі майже менше у науковців. Розмір стипендії аспіранта 4 тисячі, в 2018-му, 425, докторанта – 5 тисяч 424.

Минуло 4 роки. Чому я говорю, скільки разів ми звертаємося до цього закону чи з цієї, чи з тієї сторони, 4 роки з часу прийняття Закону "Про вищу освіту", але Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти так і не розпочало своєї роботи.

Ви кажете, що воно трошки десь не має відношення, щось якось не те. За його відсутності сприйняття нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства освіти і науки виникли додаткові проблеми, які негативно позначилися на процесі підготовки наукових кадрів. І далі йде аргументація на 3 сторінки. Познайомтесь, тут води немає. Друзі, доколе? Доколе це буде тривати? Як далі так жити? Що ми робимо з тих людей, за яких у світі йде шалена боротьба? Я на попередньому засіданні комітету говорив, є ринки сировинні, є ринки готової продукції, є ринки не просто готової продукції – переробки, а ринки, де ІТ-технології, а є ринок, який ніхто не аналізує, його стараються аналізувати, це ринок інтелекту, носіїв інтелекту. Кожний день читаємо, там конкурси, там, там, там, там. Для чого їх проводять? Виловлюють з усього світу талановитих, а потім гранти, а потім пільги, а потім залишається навчатися без ніяких ЗНО, без нічого, вони талант впіймали той, який ми в себе виховали і забрали до себе. Ми втрачаємо, не просто втрачаємо, ми вже втратили, Олександр Володимирович, ми вже просто втратили, вже критична маса... от точна невозврата, мені здається, вже пройдена. Уже пішов вал такий, уже так усі чекають цих конкурсів і їдуть, і не повертаються. І їдуть, і не повертаються. Та, ну, вже... Уже сокровища иссякли, Олександр Володимирович. Ми 5 років в комітеті працюємо, 5 років констатуємо і до нас приходять, плачуть отакими сльозами, що не пишуть, що роботу визнати незадовільною. Ми потім погоджуємося, що, да, не будемо визнавати, вони хороші, вони поправляються. За 5 років ми втратили, дивіться, скільки ми втратили, це я втратив, це ви втратили, це Україна втратила. І хоть би хоч щось почалось шевелитися, хоть десь переламалася ця страшна тенденція чи тренд, чи як завгодно. Але я назвав, що це вирок. Ну, доколе?

Я підтримую проект рішення комітету. тільки, на превеликий жаль, ми рішенням приймаємо, ми тут сотрясаєм повітря, але приходять колеги з якими ми повинні начебто разом рука об руку, плече об плече, лікоть до ліктя стати і піти... боротися з тими, хто оце все, як кажуть, стоїть, те, що називається в науці, каталізує це все, бо в нас каталізується, воно ж гірше і гірше, і гірше. Це значить комусь це вигідно. Ну, так не повинно бути. Ну, не повинно так бути в Україні, якщо ми думаємо за майбутнє, за завтрашній день. Ну, це ж не просто пусті слова, не просто фрази. Друзі, ну, втрачаємо вже та вже майже втратили. Це ж те, що зараз прийнято в рази менше, в рази менше виділено, воно уже ж аукається. Раніше менше виділялось, в цьому році менше виділили, ніж в попередньому, який був надзвичайно тяжким роком. Ну, цей же рік уже ж не таким вважається тяжким. Ну да, зовнішній борг – да, є питання, але ж деякі галузі сфери відчують себе ще більш гонорово, ніж в попередньому році. Та виділення на цю... фінансування цієї сфери, цього напрямку – це копійки порівняно з тими, де, як кажуть, поле для жатви набагато більше. І ми навіть "за копійки" не можемо відвоювати. 0,23, 0,17 вже рахуємо такі вже нулі, нулі. Це порядок цифр, навіть, жахає порядок цифр сам.

Ні, я не можу підтримати прохання колег вилучити пункт, що все у нас хорошо, у нас все добре – не можу я підтримати, не можу, не лежить душа. Не лежить. Я тоді стою у витоків, я теж такий, як і всі. Я погоджуюсь з тим, що падаємо в прірву.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Григорович. Але хочу вам нагадати, коли рік тому я просив визнати незадовільним, пам'ятаєте, виконання Закону "Про наукову і науково-технічну діяльність"...

КИРИЛЕНКО І.Г. Я розплакався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, ви тоді, до речі, все зробили, щоб ми всі ці речі пом'якшили. Ну, так було ж? Я вам чесно скажу, ну, ви знаєте, ми, дійсно, вот в унікальній ситуації. Прийняли закон... но, не ми прийняли. Вот я пишаюсь тим, що я не голосував і не приймав цей Закон про... цей Закон "Про вищу освіту", тому що я ще тоді казав, там будуть дуже великі проблеми. Ми побачили поліпшення, ну, от без всяких. Що, побачили поліпшення? Побачили, щоб більш... ще більше молоді пішло за кордон.

Далі. Ми прийняли Закон "Про наукову і науково-технічну діяльність". Що ми побачили? Ще зменшення фінансування і так далі. Тобто я не проти, я все розумію. Я голосував, ми разом працювали. Ми завжди кажемо правильні речі, ми співпрацюємо з нашим Міністерством освіти, навіть разом їдемо в там штат Флориду для того, щоб побачити, чому вони ефективні, а ми – ні. Але, шановні колеги, ну, так не відбувається. Ми приймаємо закони, а ситуація погіршується, тобто ми повинні знайти в чому справа: або в законах, в текстах, або в імплементації, або в якихось речах. Тому є об'єктивні цифри, які показують ці проблеми, і тому ми зараз це і обговорюємо.

Дякую, Іване Григоровичу, за ваш виступ.

І я запрошую до слова Соловйова В'ячеслава Павловича, заступника директора з наукової роботи Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки. Велике прохання – максимум 3 хвилини, добре?

СОЛОВЙОВ В.П. О'кей. Дякую.

Я вважаю, що це дуже своєчасно, треба забезпечувати, дійсно, підготовку здобувачів на освітньо-науковому і науковому рівні. Я просто хотів би сказати, що взагалі, скажемо, ті ж бакалаври, ті ж магістри вони теж повинні отримувати деякий аспект наукової освіти. Тому що, щоб магістри могли потім навчати бакалаврів, ну, а потім вже доктори філософії – магістрів. Поки, на жаль, у нас немає цього у тій системі підготовки кадрів, яку ми маємо. І взагалі от раніше все ж таки наша система підготовки кадрів вищої кваліфікації вона була спрямована на генерацію знань. Ті, хто закінчували аспірантуру, докторантуру, вони генерували знання, а не тільки їх накопичували і розповсюджували. І я вважаю, що до цього треба повертатися. І взагалі це, дійсно, коли у нас є таке фінансування науки, тут дуже важко це зробити. Але ми повинні знати про те, що по оцінкам експертів мирових, значить, тоді, коли наука фінансується менше, ніж третина одного відсотка валового внутрішнього продукту, починається не інноваційний розвиток, а починається меркантилізм у сфері інноваційного розвитку. То єсть у таких країнах вони ідуть проти загальних тенденцій, то єсть при такому фінансуванні фактично ми, скажемо, нашим європейським колегам, ми їм заважаємо, і те, що ми робимо, взагалі, може, воно для нас якось достатньо, але взагалі для всього загалу, це зовсім ні.

Тому я вважаю, що тут треба все ж таки попрацювати вже з конкретними положеннями, порядками. І я вважаю, що Міністерство освіти зараз вже почало такий шлях. І думаю, що і далі буде, все ж таки можна надіятись, що ми отримаємо якийсь результат.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Я хотів би запросити до слова. У мене цього нема в порядку денному. А я хотів би запросити до слова Олексія Костянтиновича Колежука, заступника голови Наукового комітету Національної ради. Будь ласка.

КОЛЕЖУК О.К. Дякую.

Шановні пані та панове! Я хотів би звернути вашу увагу на пропозиції, які висловлював науковий комітет і до проекту рішення комітету Верховної Ради. Ми звертали увагу на наступне. Що те, що стосується Наказу 1112. Яким би шляхом зараз, як би не було знайдено це рішення, як саме будуть прийматися зміни до порядку підготовки докторів філософії, як буде розв'язано питання легітимізації, чи через подання НАЗЯВО, чи якимось інакше? Наша позиція була, що це повинно супроводжуватися відповідними змінами до Наказу 1112, не скасуванням його, тому що це створить знову більше хаосу, а саме відповідними змінами. Для того, щоб ці умови були паралельно однакові для здобувачів ступеня доктора філософії і те, що продовжується до кінця 20-го року у здобувачів ступеня кандидата наук.

Тому я хотів би пропонувати все-таки цей пункт 4.2 в проекті рішення переформулювати так, що не скасувати наказ, а внести зміни у відповідності до визначеного попереднім пунктом...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, почули, да-да. Це правильно.

КОЛЕЖУК О.К. Далі, ну, що стосується самого тексту. Ну, як ви знаєте, Міністерством освіти і науки розроблений цей проект експерименту як постанова Кабміну. Ми дуже детально з колегами з МОН проходилися по цьому документу в робочому порядку. Частина наших пропозицій вони врахували в цьому проекті. Частина

залишається не врахованими, ми б хотіли теж, щоб це якось знову-таки в робочому порядку було з'ясовано перш ніж фінальне рішення так би мовити піде на вихід.

І третій момент – це пункт 4.3 проекту рішення, там, де йдеться про національну наукометричну базу, її створення. Ну, це питання з нашої точки зору, ми неодноразово висловлювали позицію комітету наукового з цього приводу, що воно є дуже дискусійним, тобто незрозуміла мета.

Значить, якщо говорити про так би мовити інвентаризацію тих здобутків наукових, які робляться українською наукою, то зараз для виконання цієї функції є інший інструментарій – це Національний репозитарій академічних текстів і він цю функцію повинен виконувати, і тому як саме національна наукометрична база України буде сприяти забезпеченню національної безпеки і оборони, ну, нам принаймні незрозуміло. Тобто як вона може бути використана для ще більшого, ну, ви знаєте, що використання наукометричних показників взагалі це дуже тонка так би мовити матерія, є багато нюансів і, ну, як нам здається, створення ще нашої так би мовити національної бази, показники якої звичайно ж після цього будуть використовуватися державними органами, воно ще більше розміє цю і без того складну задачу. Як це все приводити, як кажуть, до одного знаменника – використання міжнародних наукометричних баз, нашої національної бази.

Тобто ми б хотіли, щоб до цього питання підійшли виважено, не просто так би мовити дати отмашку і щоб це робити, а треба спочатку зрозуміти, що ми робимо і нащо ми це робимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КОЛЕЖУК О.К. І які кошти.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. По-перше, я думаю, що це доречно якраз не скасовувати, це абсолютно правильно, бо з'явиться ще додатковий хаос, а уточнити якраз, привести, да, внести відповідні зміни.

Що стосується другого питання, яке, так, було у вас? Наукометричної бази. До речі, це питання також розглядалося на колегії Міністерства освіти і науки України рік

тому, наскільки я пам'ятаю. І я також займав таку позицію, про яку ви казали ви, що створення своїх локальних таких баз, будуть вносити відповідні, це лобіюється. Ми навіть знаємо, ким це лобіюється.

Я також підтримую ту точку зору, що в умовах глобалізації ми повинні бачити, більш того, ну, тим, от чим я займаюсь, я як доктор педагогічних наук ми займаємося вимірюваннями якраз, які пов'язані з рейтингуванням і так далі. Ну, послухайте, є педагогічні роботи, які дуже потужно там індексуються і в Scopus і так далі, і видавництва такі, як Springer все це видає і так далі. Тобто головне, потрібно сконцентруватися на якраз алгоритмах формування відповідних статей, які будуть мати високі, відповідні високі рейтинги. І такі речі є.

Тому я також не підтримую цієї позиції, і я це під стенограму спеціально кажу, я не підтримую філософії створення репозитарію відповідного і бази даних в Україні, тому що глобалізація якраз показує, що сильні ті країни, які якраз формують глобальні ресурси, і, відповідно, ти можеш бачити свій рейтинг у таких глобальних базах.

Дякую.

І, шановні колеги, я хотів би також надати слово Ільченку Михайлу Юхимовичу, голові ради проректорів з наукової роботи. Ну, я вже вас представляв. Будь ласка, Михайло Юхимович.

ІЛЬЧЕНКО М.Ю. Дякую, Олександр Володимирович.

Шановні колеги, Рада проректорів, яка об'єднує практично всіх проректорів з наукової роботи системи Міністерства освіти і науки, це понад 50 фахівців, які ведуть практичну роботу з підготовки, в тому числі, і наукових кадрів. Ми впродовж останнього року особливу увагу привернули до саме напрямку підготовки атестації наукових кадрів. Була зустріч з Андрієм Гаррієвичем Шевцовим. На ньому ми знайшли компроміс певний, тому що пропонувалися певні зміни, щоб виключити наукового керівника взагалі з процесу обговорення при захисті дисертації. Це було прийнято. Ряд інших пропозицій також було враховано. До речі, окремі пропозиції ми внесли, Олександр Володимировичу, до проекту рішення, от тут вони в листі є, і в проекті рішення враховані. Мова йде про те, що чотири роки аспірант по нових правилах, але треба же, щоб він захищався і мав же ж диплом доктора філософії. Це не та аспірантура

трьохрічна. Тому змістовна частина, вона вимагає суттєво доопрацювання і вдосконалення. Доктор філософії – оця освітня компонента має бути зовсім інша, яка була в аспірантах вчорашнього дня.

Певні пропозиції ми також внесли і по лінії Міністерства освіти, і до комітету. Але що нас турбує, шановні колеги, часто зміни, які вносяться в цьому напрямку діяльності в тому числі, вони приводять не до покращення, а до погіршення ситуації.

Конкретний приклад перший – практично зруйнована докторантура, переведення його до двохрічного терміну.

І, друге, взагалі стипендія аспірантів – це приниження людської якості. У нас було щорічно по КПІ – десять докторантів, сьогодні – один. І ця тенденція, я думаю, вона збережеться і надалі. Це абсолютно непродуктивно, що буде далі.

Наступний приклад, який я хочу озвучити, шановні колеги. Вчора ми почули, ну, принаймні в мережі Інтернет, також почули виступ Лілії Михайлівни шановної про те, що вже на порозі перехід до разових спеціалізованих рад для захисту докторів філософії.

Ми знайомі трошки... причому позитив – зверху обкладинка дуже чудова, за прикладом закордонних вузів, де п'ять фахівців слухають і університет видає диплом доктора філософії. Але коли подивитись по змістовній частині, що за тим пропонується, то мені здається, це буде чергова історія як з докторами наук. Чому? Надзвичайно... пропонується зарегулювати на рівні міністерства цей процес, не один раз на захист тільки в міністерстві подати і затвердити дисертацію, спочатку – в спецраду, потім через міністерство оголошення, потім будь-які зміни опоненту – все через міністерство. Потім знову таки затвердження на міністерстві, потім все це повертається у вчену раду університету. Але прописана процедура, за якою на вченій раді шість разів розглядається питання кожної людини, яка буде захищатися. Тут мова йде про необхідність і формування разової спецради на ... вченої ради надання попередньої експертизи, якої раніше не було. Надання висновку про корисність, призначення рецензентів, вчені ради будуть займатися чим? Чим займалися раніше спеціалізовані ради.

У мене дуже велике прохання до керівників мого поважного відомства. Шановні колеги, давайте пропрацюємо, давайте промодельємо те, що пропонується воно нежиттєве, воно може зруйнувати систему підготовки докторів філософії. Це дуже

велике застереження, яке я дуже прошу... Принаймні я б свою дитину по такому шляху не пускав по захисту. Хай моя дитина їде, дійсно, як тут ми говорили, за кордон. Але це виштовхувати її туди будемо, а не по добрій волі. От така пропозиція.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайло Юхимович.

І запрошую до слова Пилипчука Володимира Григоровича, директора Науково-дослідного інституту інформатики і права Національної академії правових наук України. Будь ласка, до 3 хвилин, добре?

ПИЛИПЧУК В.Г. Я коротко, 30 секунд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, будь ласка.

ПИЛИПЧУК В.Г. Шановні колеги, я хотів би звернути увагу, що на сьогодні є декілька рішень судів, в тому числі Верховного Суду України, які стосуються обмеження прав вчених з точки зору... і свобод вчених якраз з точки зору реалізації їхніх пріоритетів, думок, розвитку і так далі.

І тут, я думаю, це варто взяти на контроль цю ситуацію керівника міністерства з тим, що невиконання рішення суду також тягне за собою певну відповідальність.

Щодо науково-матеріальної бази, ну, це питання досить дискусійне. Я вважаю, що варто подумати. Але, з точки зору, знову ж таки і японський досвід і інших країн, я думаю, теж на це треба зважати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо вам за вашу позицію.

Переходимо до дискусії народних депутатів України. Ірина Мирославівна Констанкевич, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановне товариство, я б, напевно, не хотіла продовжувати заїлий тенд про плачі на предмет стану української науки. Тут зібралося товариство, яке достеменно, глибоко знає реальний стан. І більше коментувати, ніж

прозвучало із цифр і Івана Григоровича, і загалом із цієї довідки, яку підготував комітет, напевно, вже нічого сказати.

Я тільки два моменти відзначу. Я пройшла дорогу науковця від аспірантури, докторантури і захисту докторської дисертації і мала багатьох аспірантів. І я тепер переконую своїх аспірантів не ставати на цю дорогу. Тому що українська наука, на жаль, зараз в такому стані, що її майбутнє виглядає дуже примарним.

І друга теза – чому саме такий стан – це тотальне недофінансування. І що б ми зараз не говорили про якісь елементи зарегульованості, процедурні питання і багато інших – це те, що можна в короткий час виправити. Розумних людей у нас достатньо, які, власне, за умови політичної волі зібралися б і це вирішили в короткий час. Була б політична воля на розуміння і бачення того, що нашій державі потрібна наука. І що наука є саме тим локомотивом, який може рухати суспільний прогрес нашої держави. На жаль, мене ні бюджет України 19-го, ані 18-го, я так розумію, наступних років не переконує у тому, що є таке розуміння. І більше я скажу, що ті такі маніпуляції передвиборчі, коли 1 мільярд з Міністерства освіти і науки з програми "Нової школи" перекидається на фонд Президента начебто для... *(Шум у залі)*

Ну, він залишився, але став уже, хто розпорядником?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Так, так, благо, але для політичної передвиборчої кампанії. Тому недофінансування, небажання розуміти головного, що наука – це є каталізатором суспільних цивілізаційних змін в Україні, відтак все решта – це вторинне. Тому я за рішення комітету, але я хотіла б наголосити на тому, що від Міністерства освіти і науки залежить, на жаль, не багато. Це має бути позиція уряду, це має бути позиція Президента, це має бути позиція тих, хто з рештою відповідальний за нашу державу і є гарантом нашої цілісності і державності, а наука – це складова цієї безпеки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірино Мирославівно.

Запрошую до слова Тараса Григоровича Кремінія. Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д. Шановні колеги, я не був би настільки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Господи, Тараса Григоровича?!. Тарасе Дмитровичу, я перепрошую, а то в стенограмі буде...

КРЕМІНЬ Т.Д. Це напевно реакція на те, як ми з Іриною Мирославівною обговорювали ситуацію в Інституті літератури імені Тараса Шевченка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я просто... про мільярд цей пішла розмова.

КРЕМІНЬ Т.Д. Да. Який, на превеликий жаль, сьогодні колотить і це не додає престижу, ані українській науці, ані академічній установі і тим паче Національній академії наук України, коли між собою почали воювати табори науковців, хто з них найголовніший. Я думаю, що це велика проблема для наукового середовища – боротьба поколінь, яка, напевно, ніколи не закінчиться, але наслідки вражають. Це, по-перше.

По-друге, я не був би настільки категоричним стосовно незадовільного виконання Закону України "Про вищу освіту", бо на момент його розгляду і відповідно ухвалення, коли було декілька варіантів, він, крім всього іншого, ніс іще і політичний характер, який був надзвичайно важливий для розвитку освітянського, наукового середовища. Я був одним із тих, хто підтримував цей законопроект на півдні України і докорінно пам'ятаю дискусію, яка точилася і в нас в тому числі, коли за презентацією... для презентації законопроекту про вищу освіту жоден із вищих навчальних закладів Миколаївщини не відчинив своїх дверей. Тому для мене принципово цей закон є важливим, історичним, питання виконання його, на превеликий жаль, потребувало б кращого.

І від себе додам, що я абсолютно підтримую позицію наукового комітету, треба подавати конкретні пропозиції, да, треба внести зміни до відповідного наказу, треба обдумати ще раз концепцію наукометричних сфери в Україні для того, щоб наші наукові дослідження не здавалися примарами.

Те, що у нас є ринок наукометричних баз, те, що у нас сьогодні є маса видань фахових, нефахових, зарубіжних і так далі, те, що є маса у нас псевдонауковців і академії в тому числі, це, звичайно, теж величезна втрата. Але разом з тим, якщо виходити вже

на ширше поле, то я вам скажу, що і Закон "Про наукову і науково-технічну діяльність" теж не виконується, бо головне так фінансування. І, на превеликий жаль, було сказано за фонди, додаткові ресурси, це перерозподіл. Було б пряме виконання Закону "Про наукову і науково-технічну діяльність", можливо, і цієї б дискусії сьогодні б не відбувалося. Було б затверджено рівень ВВП фінансування вищої освіти в Законі "Про вищу освіту" цієї б дискусії не було, це що стосується Закону "Про освіту". Цей рік ми оголосили роком професійної освіти і зараз будемо говорити про проблеми Дніпра і самостійні автономні шляхи подолання тієї проблеми, які можуть бути зарегульовані, в тому числі Кабінетом Міністрів України.

Тому критикувати... ми знаходимося в середовищі, не може комітет критикувати міністерство за невиконання прийнятого парламентом закону, бо ми всі в одному човні. З іншого боку, тут, на превеликий жаль, немає тих, хто відповідає за фінансування науки вже п'ятий рік поспіль. Тому я би не підтримував цей проект в такому рішенні як є – визнавати незадовільним, я вважаю, що нам треба продумати ще і те, в який спосіб цей закон зробити ефективнішим. Ми обговорювали внесення змін до Закону України "Про вищу освіту". Ми, врешті-решт, змогли створити Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Ми би повинні були би почути сьогодні їхню позицію що вони думають в цій частині і в який спосіб ми можемо налагодити нашу тісну співпрацю, але, я так розумію, представників, здається, сьогодні немає. Тому я не готовий підтримати перший пункт проекту рішення, а цілком я погоджуюсь з тими застереженнями, які є.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Тарас Дмитрович.

Я надаю слово першому заступнику. Давайте поздоровимо Павла Кузьмича з підвищенням. Я, правда, не побачив зміни погонів, да, з призначенням.

ХОБЗЕЙ П.К. Схуд, зате схуд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О, з призначенням першим заступником міністра освіти і науки України.

Будь ласка, Павло Кузьмич. *(Оплески)*

ХОБЗЕЙ П.К. Дякую. Дякую. Дякую, колеги.

Шановний Олександр Володимирович, шановні народні депутати, те, що говорив Іван Григорович, звичайно, не може нікого не турбувати і бути байдужим, особливо тих людей, які принаймні трудова книжка видана в Академії наук України, моя – Інститутом математики видана, трудова книжка, по якому я працюю.

Але я би хотів розділити дві речі, значить, перше – це є стан науки і стан от того, про що говорили, наукового вкладу в наше виробництво, економіку і так далі, інновації; і інше – це питання, яке розглядалося про законодавче забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти. Це є різні речі. І я дуже дякую Ірині Мирославівні, вона по-моєму, дуже чітко розставила ці акценти про те, що зменшується кількість, тому що немає мотивації, тому що є мотивація людей – це майбутнє життя, крім, може там відсотка чи скільки там посвячених, так, як у нас... Чому наука була в монастирях? А тому що це був їх спосіб життя і більше людей нічого більше не цікавило. Зараз світ є інший.

Та сама проблема з математично-природничою освітою в середній школі. Якщо математика тримається на ІТ, но айтишники навіть не закінчують багато і бакалаврський, я не кажу про магістерський. Після бакалаврського вони переважно ідуть працювати, тому що вони вже собі дають раду. Я це до чого веду? Давайте ми розділимо оте питання, яке стосується Міністерства освіти, де є ми відкриті, і звичайно, що зміни до Наказу 1112 треба внести, і ми це зробимо. І інше питання. І вже обране Національне агенції забезпечення якості освіти і, будемо думати, як роботи докторські і ради, бо ці ради, про які говорила пан міністр, ну, звичайно, що коли є фахівці з цієї вузької, то вони краще знають, ніж ви маєте спеціалізовану раду, де дуже різні наукові інтереси, і може одна людина, яка є в цій самій вузькій галузі, про яку йде захист дисертацій. Ми це ж прекрасно всі розуміємо. Тому є всюди плюси і мінуси. Але, от міністерство відповідає за норматив, за організацію. І з цього приводу я хочу подякувати і Департаменту вищої освіти, і своїм колегам, які допомагають зовні, бо ми є відкриті за те, що ми – і Комітету, звичайно, з питань освіти і науки – за те, що ми разом робимо спільну справу. А питання науки, воно – і цього стану, що є – це жахливо, це звичайно фінансування, звичайно брак коштів, а без коштів дуже важко робити певні речі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Кузьмович.

Я хочу надати слово Володимиру Михайловичу Литвину, народному депутату України. Будь ласка.

ЛИТВИН В.М. Шановний Олександр Володимирович, шановні колеги, мені бачиться, що після емоційного виступу Івана Григоровича нам можна було приймати рішення або просто припиняти розгляд цього питання. Він абсолютно правий. На превеликий жаль, ситуація така, що наука в Україні незапитана, як і освіта. А чому вона незапитана? Ну, по-перше, немає розуміння на державному рівні. Якби так говорили про науку і про освіту, які є рушіями розвитку країни, як говорять про деякі інші речі, то я думаю, ситуація на краще змінилася б. Олександр Володимировичу, не переживайте, я далі не буду політизувати тему. Чому? Тому що у нас економіка монополізована. Ви подивіться, кілька осіб, декілька, ну, десятків, можливо два, вони визначають економічне життя країни. Маючи монополії, вони абсолютно не зацікавлені в науці, в новаціях, оскільки вони за рахунок цінового показника вирішують всі проблеми. Правда, я от зараз, сидячи на цій нараді, засіданні, із здивуванням прочитав, що виявляється у нас у березні місяці не тільки пенсії підвищать, а 6 мільярдів субсидій виплатять готівкою людям. Я думаю, як би це зробили по відношенню до наукового сектору, ми б уже менше говорили про ці...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Готівкою.

ЛИТВИН В.М. Хай би просто профінансували, туди перерахували гроші, і я думаю, що вчені знайшли б, як їх використати ефективно для України. З іншого боку, малий і середній бізнес у нас абсолютно виживає. Мені бачиться так, що якраз невеликий бізнес він зацікавлений в новаціях для того, щоб витримати конкуренцію, для того, щоб якісь здобути переваги. У нас цього абсолютно в країні немає.

І ви знаєте, те, що ми робимо, мені нагадує відомий старий, ще радянський анекдот, коли ловлять риби два сейнери, там японський і тодішній радянський, риба не ловиться, і питають один одного: що ви робите? Японці кажуть: ми риби ловимо. Радянський питають: а ви що робите? Кажуть: а ми збори проводимо. Ну, ми зараз збори не проводимо, ми просто приймаємо закони.

От у мене виникає питання, на превеликий жаль, я думаю, що відповідь у всіх нас очевидна: для чого ми прийняли низку законів, які, як вважалося, мали проривний характер у сфері освіти і науки? Для чого? Щоб ввести нову термінологію, нові надбудови створити, нові структури створити, а результат навіть не проглядається.

Ми ще раз тут от струс повітря продемонструємо, поговоримо про ці проблеми, які існують, але, на превеликий жаль, я мушу вам сказати очевидне – те, що ви дуже добре всі знаєте, шановні колеги, ніхто не слухав, не чув і чути не буде. В кращому випадку скажуть, що будемо з наступного 2020 року розбиратися, бо зараз дивляться під прицілом на будь-яку проблему яку вона може принести користь у політичній кампанії. Скажіть, будь ласка, яку користь можуть принести науковці? Я думаю, що багато хто, можливо, чи дехто з вас був на ювілейній сесії Академії наук України, присвяченій 100-річчю Академії наук України. От я слухав уважно всі виступи – за винятком окремих, я абсолютно нічого не почув. В мене виникло питання: а чого приходили? А, по-друге, я зрозумів чого пришли, це мені нагадує, коли відбувається процес прощання із знаменитою людиною, якщо не в клубі Кабінету Міністрів, а рангом нижче, то, скажімо, в президії Академії наук – просто прийшли попрощатися.

Бо я так розраховував, я думаю, що і всі, хто були присутні на цьому, що вони почули б слово, як мінімум, про те, яку роль важить цей сектор, ця сфера, ці напрямки в житті і що будемо в цьому плані робити. В мене таке враження склалося, що просто люди зайшли по дорозі, побачили, що вивіска що відбувається захід, зайшли – вітаємо і бажаємо, і пішли. Ви можете сказати, що я дуже підхожу спрощено, можливо, упереджено, але, на мій погляд, це є свідченням несерйозного ставлення до науково-освітньої сфери в Україні.

Я далекий від того, щоб критикувати Міністерство освіти і науки, тому що воно виконує те, що є, намагається виконати добре. А, по-друге, ви ж розумієте, що люди зв'язані. У нас виникла отака парадоксальна зв'язка: коаліція, яка утворила уряд, уряд, який зав'язаний на коаліцію, якої не існує. І сказати якесь принципове слово ніхто не може, бо всі взаємопов'язані, всі взаємозалежні один від одного. На превеликий жаль, я повинен сказати, що Верховна Рада не може виступати з позицій потреби країни, вона іде за тим, що визначає уряд. А уряд визначає виходячи з того, які є можливості. В першу чергу ділять на управління.

Ви ж подивіться. Якщо збільшилися видатки, порівняйте з освітою, наукою, соціальною сферою і, скажімо, на каральний апарат. Навіть погляньте в процентному співвідношенні. Не може бути так в нормальному суспільстві. Але ми всі мовчимо і всі ми робимо вигляд, що так воно має бути. Я маю на увазі не присутніх тут, а Верховну Раду України.

То мені, чесно кажучи... Я завершую свою тираду, шановні колеги. Мені жаль просто, жаль вашого часу і свого, коли ми констатуємо ці проблеми. Але ми з вами всі розуміємо, давайте скажемо відверто, що вони розв'язані не будуть.

От, ми зараз проголосуємо ще за одне рішення. Можливо, я далекий від того, щоб сказати, робота абсолютно незадовільна. Очевидно, вона недостатня, бо вона не може бути достатньою, ця робота. Але від цього ж не зміниться ситуація. У мене складається таке враження, що рішення абсолютно не читають.

Скажіть, будь ласка, яке може бути ставлення серйозне до наукової сфери, коли вчора Верховна Рада десь з десятого разу, мабуть, да?

ГОЛОВУЮЧИЙ. З одинадцятого.

ЛИТВИН В.М. З дванадцятого, да?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одинадцятого.

ЛИТВИН В.М. З одинадцятого разу проголосувала за ці, вибачте мені, нещасні премії по 20 тисяч там десятку людей. Ну, люди дивляться всі і кажуть, ну, просто вичавлювали, розумієте. Бо у деяких людей рук не вистачало, пальців не вистачало, а інші не хотіли просто цим займатися. Бо якщо рішення буде прийнято, то нема вже про що говорити. А так виходять, всі говорять про те, як вони люблять науку і молодих науковців. І знаєте, в очах порожнеча, ніхто абсолютно нічого не читав, за винятком 3-5 чоловік. І звідси складається вся та проблема, про яку ми говоримо.

Висновок, резюме, так би мовити. Можливо, давайте зафіксуємо, що вважати роботу недостатньою, і проголосуємо за це рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимир Михайлович.

І моє прикінцеве слово. Ну, по-перше, я хочу сказати, що окрім того, що ми готуємо і подаємо законопроекти і голосуємо, на мій погляд як людини, яка не в політиці працювала ще чотири роки тому, а в конкретному вищому навчальному закладі і має стаж там 38 років, хочу сказати, що Верховна Рада і Комітет Верховної Ради з питань науки і освіти є дуже важливим майданчиком суспільним, в якому, на полі якого обговорюються проблеми. Той, кому це потрібно, це почує.

І взагалі все розпочиналося зі слова, і слово змінювало все абсолютно і змінювало нашу цивілізацію. І до речі, ми, sapiens, тим і відрізняємося від будь-кого тим, що ми маємо можливість придумати те, чого нема, створити це, застосовувати це, вірити в це і так далі. І тому, на мій погляд, дуже важливо те, що ми обговорюємо ці проблеми, ми навіть обговорюємо різні концепти, бачення, ми погоджуємося з чимось, а ні... Чому? Тому, що якщо б це було, ну, як то кажуть, не було б ніякої різниці, я думаю, Олег би Ігорович би не боровся за те, що от потрібно змінити тут слово, там речення, змінити редакцію і так далі. Бо ми розуміємо, є репутаційні моменти, є моменти, які пов'язані дійсно з тим, що ти виконуєш, є внутрішня велика мотивація до того, а чи зробив ти правильно, а чи ти помилився, а що ти можеш змінити в цьому житті.

Люди нас чують, і молода генерація чує, що ми боремося. Так, дійсно, я погоджуюсь з тим, що одні з важливих мотивацій є гроші. Ми за чотири роки так чи інакше зменшували фінансування, тому ми не можемо вимагати тільки від Міністерства освіти і науки там якихось результатів. Ми проводили контрольні питання, але я хочу сказати, ми ще більше повинні тоді і говорити, і як то кажуть впливати і на Кабінет Міністрів і так далі. Й іноді ми отримуємо перемоги, Володимир Михайлович. Наприклад 69 коледжів у структурі державних університетів ми зберегли завдяки нашій позиції, позиції нашого комітету. І багато речей ми продвинули. Можна казати про мільярд Президента по-різному, але це додаткові кошти, це означає, що їх не дали от туди, а далі в інше місце. Ми побачимо, як вони будуть використовуватись. Слухайте, ніхто не знімав з Верховної Ради контрольних функцій, ми побачимо, як ці кошти будуть використані, але це дуже важливо, що Президент знайшов можливість і сказав: ні, я хочу і я цей мільярд буду інвестувати в розвиток освіти. Тобто будь-що ми можемо бачити з різних точок зору. Путін нас бачить, як взбунтовавшуюся периферію какують. А ми дивимось на це, що у нас є право на нашу державність, на нашу духовність, на

те, що українська нація, незважаючи на те, що різні регіони, різні бачення, ми можемо знайти спільну мову і наші еліти мають можливість домовитись. Так, багато проблем, але ще раз хочу сказати: це ж русло між анархією і тиранією. Ми його проходимо, разом спільно проходимо, у тому числі і через наш комітет, і через дискусії, які відбуваються.

Що я пропоную, конкретно. Я розумію... Я перепрошую, є регламент, я ж також нікого не перебиваю. Я хочу звернути увагу на наступні речі.

Перше. Я, дійсно, погоджуюсь із тим, що ми самі, дійсно, там були проблеми, в першу чергу пов'язані з Національним агентством з якості вищої освіти. На жаль, ми через дві персони, через 2-3 прізвища заблокували роботу національного агентства. До речі, я доручаю секретаріату, з наступного засідання запрошуйте, я знаю, 21 січня буде перше засідання Національного агентства з якості вищої освіти, будемо запрошувати членів Нацагентства, як і членів нашого Наукового комітету приходити і приймати участь в засіданні, бо це дуже важно, ми... різні інституції, ми повинні інтегруватись. Не зважаючи на те, що ми різні інституції, але разом ми будемо спільно виконувати ту роботу, яка записана законом України. Тому є пропозиція наступна.

По пункту 2 слово "незадовільно" ми замінюємо на "недостатньо".

Далі. По пункту 3 ми тут відзначити, що недостатній стан реалізації приводить до порушення прав і свобод людини. І крапка. Бо далі не потрібно йти, я думаю, і так доводиться це рішення до всіх, включаючи і Президента, і Прем'єра, і так далі.

Далі. Я би все-таки от цей пункт, який стосується створення національної наукометричної бази, я би все-таки його би або зняв би, або би зробив його таким, що, наприклад, повернутись до цього питання, да, там доручити створити робочу групу, опрацювати і після цього, там через два місяці повернутися до цього питання. Бо може воно в якихось контекстах і має сенс, але в тому, що ми фактично даємо старт у відкритті цієї наукометричної бази, я би цього не робив тим більше, що і є точка зору Наукового комітету, який створений якраз в тому числі для того, щоб формувати точку зору відносно таких речей. І є колегія Міністерства освіти, є Науковий комітет, тепер є Національне агентство з якості вищої освіти, і далі через два місяці повернутись до цього питання, я б все-таки зробив би так. І ми би тоді знайшли би консенсус тут на комітеті, ми враховуємо точку зору Івана Григоровича, що він вважає, що не потрібно,

ну, наприклад, да, йти на поступки. Але обговорення пройшло, і ми бачимо, що нам це потрібно робити. І я би от тоді запропонував би такий проект рішення, от...

_____. Можна внести зміни...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А і по пункту 4.2. "не скасувати", ні. Це абсолютно не потрібно. Слухайте, ну, ми ж не маргінали, щоб щось через коліно ламати, а, дійсно, "внести зміни, враховуючи..." ну, і далі там текст можна зробити те, що якраз нам сказав шановний Олексій Костянтинович.

Шановні колеги, Володимире Михайловичу, не проти? Голосуємо. Хто – за? Проти? Рішення прийнято. Одноголосно. А якщо врахувати голос Івана Григоровича, ну, можемо сказати, що він там утримався. Чотири, тоді, один. У будь-якому випадку рішення ми збалансовано прийняли.

Я ще раз звертаю увагу, комітет готовий до компромісів. Тут ще буде... є пропозиції від Ярослава Яковича Болюбаша, радника ректора Національного університету. Ми їх врахуємо. Добре. Ми їх врахуємо, коли будемо вже готувати. Це стосується екстернатур, але ви знаєте, екстернат в умовах України, на жаль, попередній екстернат приніс дуже велику кількість дипломів, які, на жаль, просто продавалися от, на жаль. Тому до цього просто потрібно ставитися обережно. Я вам кажу як абсолютного практична людина, яка, на жаль, бачила як людина поступала лютоту, а в червні вже отримувала диплом бакалавра. Ну послухайте, ну, можна далі інфляцію таку робити. Дивіться як недоброчесність зайшла в Україна і, на жаль, на жаль, стала навіть нормою для цього. Ми повинні крок за кроком системно, системно відходити від цього. І тут у нас велике сподівання все-таки на національне агентство з якості вищої освіти, тому що потрібно вводити, ну, як то кажуть, стандарти, які б забезпечили високу якість наукової і науково-дослідної роботи.

Шановні колеги, я дякую.

Третє питання не менш важливе – це щодо майбутнього. На жаль, у нас космічне агентство пішло, але я хочу сказати, от я повернувся з Херсону, ви знаєте, я там працюю також, як то кажуть, на землі, була рада ректорів. Що ми бачимо? Ну, ми бачимо, наприклад, що через 15 років точно не буде ні одного вчителя фізики, ні одного на території Херсонщини. От нуль буде. Про математиків я взагалі... вчителів математики

також практично не буде. Ми навіть святкували зараз директору нашого профільного ліцею Бабенко Миколі Івановичу, який там готує по 6 переможців з олімпіади з фізики. Але ж після цього хлопці куди їдуть? Або до Москви, або їдуть в Лондон, Сполучені Штати і так далі. І це, це для нас також...

А що Науковий комітет покидає нас?

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. А є питання і там НАЗЯВО ще залишається. Я би все-таки попросив би вас залишитися, я вам дам слово.

_____. ... ви ж слово не даєте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я надаю, я дам вам слово. Але от подивіться, ну, я виступаю, надавати слово – це означає порушення регламенту, це створення прецеденту. Я вам надам слово, я вам обіцяю. У нас четверте питання – це закінчуємо ми питання по Національному агентству і для нас дуже важлива ваша точка зору.

Дивіться, тому те, що зараз відбувається в сфері профтехосвіти, в сфері фахової і так далі, передвищої освіти, я вам чесно скажу, ну, ми залишаємось без кадрів, вчительські спеціальності. От ви ж математик і я закінчив Інститут математики Академії наук України. Я пам'ятаю, як я поступав у 82-му році. Одне місце цільове і 3 людини. І як мені сказала тоді заваспірантури Інституту математики Академії наук України: ты откуда-то из педина пришел, тут такие люди из Академии наук и из Киевского государственного... (ну, я мовою оригіналу кажу) Киевского государственного университета, а ты... А я говорю: а что попробовать нельзя? Я просто про те кажу, що тоді конкуренція була яка. А зараз що? У нас фактично недобори повністю по аспірантурах, по фундаментальних – я вже не кажу, по вчителях, які вступають, це просто крах системи. Тому, шановні колеги, ось питання, які у нас є. І зараз ми бачимо, як скорочується державне замовлення, яке передано на місця, регіональне замовлення, яке пов'язано з формуванням молодшої генерації. Молода ж генерація дуже просто поступає. У нас українці... Чому люблять і в Польщі, і повсюди українців? Бо це

толерантна нація. Вони не штурмують, кажуть: о'кей, ми тут не потрібні, ми поїхали тоді до Польщі, Польща нас візьме. Тому для нас це, дійсно, велика проблема.

І питання третє – про формування регіонального замовлення на підготовку кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти міста Дніпра, на мій погляд, є дуже важливим. Тому я надаю слово Хобзею Павлу Кузьмовичу – першому... Я попрошу секретаріат, я ж писав "першому заступнику міністра освіти і науки України".

ХОБЗЕЙ П.К. То не страшно, першому заступнику – заступнику.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, як не на страшно, повинно бути точно. Бо скажуть після цього, що...

ХОБЗЕЙ П.К. Ні, це не я.

Дякую, Олександр Володимировичу. По-перше, дякую, що ви поставили це питання, тому що це питання, дійсно, є дуже важливе і особливо у серпні місяці, і пані міністр це піднімала на серпневій конференції і на тих нарадах, які ми з регіонами проводили щодо підготовки нового навчального року.

Але я почну трохи ширше. Ви знаєте, що з 16-го року переведено фінансування закладів професійної освіти на регіональний рівень. Перший рік він був взагалі фатальний, бо передали на області і на міста обласного значення. Потім зрозуміли, що, наприклад, місто Ржищів в Київській області – місто обласного значення, в якого бюджет міста був 17 мільйонів, а бюджет ПТУ – 13 мільйонів. І зрозуміло, що ці міста, фактично вони не могли, не мали фінансової спроможності розвивати, забезпечити нормальне функціонування даних закладів.

Уряд побачив, зі стабфонду додав гроші, зробив. І на наступний рік змінили. Залишили професійну освіту на рівні області і на рівні міст – обласних центрів. Тому що обласні центри зараз за доходами є на багато багатші навіть ніж область.

Позиція міністерства, як зрештою і комітету, у нас була і залишається одна. Так, децентралізація – це правильно, що треба передавати на регіональні. Тому що професійна освіта і розвиток професійної освіти – це є певний інструмент для соціально-економічного розвитку даного регіону. Але вона повинна бути лише на обласному рівні. Вона ні в якому разі не повинна бути в містах обласного значення.

Коли ми це питання, коли приймався бюджет вже на 19-й рік і ми теж разом спільно розглядали ці питання, Міністерство фінансів, колеги, з якими ми разом працюємо, бо ми представляємо уряд, чітко сказали: "Ціна питання – 2,5 мільярда". Два з половиною мільярда ми повинні додати бюджетам областей, бо області не витягують, бо їм ще коледжі зараз дали на фінансування, а додаткових в принципі доходів не дали. Тому зараз це питання стоїть так. Ми не можемо зробити цей чи інший...

Що ми отримали? От, ви минулого року, якщо б ми порівнювали б набори з 16-го, які ще були при державному замовленні, і 17-му, отак, як зараз в Дніпрі, де зменшилося на третину, зменшилось так само на третину в Чернігові і в Житомирі. Але в цьому році вже ні. Попереднього року.

І хід міських голів є такий. От, у нас за статистикою, щоб ви розуміли, в містах навчається 33, одна третина всіх учнів закладів профтехосвіти навчається в містах, одна третина. З цієї однієї третини в середньому тільки 39 відсотків є ті, які зареєстровані в місті, в обласному центрі. Це природно. 60 відсотків – це є із сіл, із інших містечок, тому що це професійна освіта – це є ліфти, міста розвиваються, є робочі... є потреба, і зрозуміло, що діти йдуть.

І от міста говорять так: "А чому ми повинні нести видатки за тих, які не є наші, за тих 60 відсотків?" І починали різними речами зменшуватися замовлення.

По-перше, є проблема та, що на законодавчому рівні не врегульоване регіональне замовлення. Ми ці пропозиції, зміни до закону про замовлення подали ще більше року тому, і ніяк ми не можемо, і це в мене є пропозиція включити в рішення, в проект рішення комітету, щоби сприяти тому, щоб цей закон був, зміни до закону про замовлення прийнятий, щоби це просто регіональне легалізувати. Його не існує в законодавстві. Де-факто є, де-юре його немає.

І міста, що робили? Сказали так: "Ага! Перукарі? О'кей! Можете йти на контракт. Фотографи? Можете йти на контракт, ми не будемо давати замовлення". І штучно, не давши регіональне замовлення, зменшили кількість учнів, які би хотіли навчатися". Бо ми мали пропозицію об'єднання двох з тим, щоби йшли у дві зміни у міста... у містах. Ми кажемо, ми цього не зробимо.

Тоді вони не дали замовлення, зробили вже так, що їх можна об'єднувати, бо вже кількість учнів дозволяє. Ну, це було по Чернігову. Все рівно ми знайшли консенсус, цього не зробили, але такі тенденції були.

Що ми очікували в Дніпрі? В Дніпрі просто дуже... просто кричущі цифри, ну Дніпропетровська область насправді має зараз найбільшу мережу, це є промислова область, і розуміло, що там найбільша кількість учнів, які навчаються у професійній освіті, але потреба є набагато більша від того, що ми можемо зробити.

І було минулого року... і було... і область дає регіональне замовлення, і воно було... ну, майже 3 тисячі – 2 тисячі 999 осіб. І це було доведено до міста Дніпра. Міський голова сказав, що він дає регіональне замовлення на тисячу 65 осіб, на одну третину.

І є одна деталь, яка дуже цікава. Ці замовлення були розташовані в професійних училищах, які не знаходяться в центральній частині міста Дніпра, а які є на околицях. Все зрозуміло хід думок, коли журналісти і ми з цього починали серпневу конференцію, коли говорили про проблему профтехосвіти, брали інтерв'ю в міського голови Дніпра, ми кажемо: "Ви будете закривати училище?" Ну, каже: "В мене ж немає грошей. Мені треба будувати набережні, мені треба будувати мости, а училища – в мене немає грошей, я їх буду закривати".

Спільними діями уряду, спільними діями Адміністрації Президента, вдалося... обласній державній адміністрації, вдалося вплинути на те, що по факту зараз навчається тисячу 930 осіб, але на одну тисячу менше, тобто хотіли на дві треті, зменшили на одну третю. І оці, оці ситуації домовлення з містами, куди ми виїжджаємо – чи місто в місто Житомир, чи в Чернігів і це просимо зберегти, вони є постійні.

Які є наші пропозиції? По-перше, ми чекаємо на закон. І я дякую Ірині Олександрівні, яка от очолює цю групу від комітету, що ми разом працюємо. Ми маємо погодження всіх, ми не отримали тільки Мінфіну. Чому? Тому що в проекті закону ми прописали, що фінансування профтехосвіти має бути з обласного рівня, а міста можуть за своїх давати певний міжбюджетний трансферт – повернення те, що було, тому що обласний, хай дадуть хоч за 40 відсотків, своїх не заплатять, тоді буде менший тягар на область. І ми вже мали зустріч міністра освіти Лілії Гриневич з міністром фінансів Оксаною Маркаровою, було 4 січня і погодили, що вони погодять нам те, що буде з

області. Єдине, що в Прикінцевих положеннях знову там пропишуть, ну, депутати будуть, звичайно, встановлювати ті терміни, але там чи 21-й, чи 22-й рік, що це не буде відразу. І в рамках експерименту ми маємо 6 міст обласних центрів, які готові там, де невелика є кількість, це є Тернопіль, це є Хмельницький, це, може, навіть Одеса, які готові взяти і готові почати експеримент. Тому міністр фінансів має позицію таку: як буде прийнятий закон за основу і тоді ми почнемо цей експеримент і треба ввести зміни до Бюджетного кодексу 89 і 90 статті, бо в цьому кодексі заборонено, скажімо, фінансувати училища, які на території міст обласного центру з обласного бюджету. Що роблять, що зробили в Запоріжжі і що зробили в Одесі, як подолали цю річ. Вони взяли одне сільське училище об'єднали з міським. Адресу перенесли в село з обласного центру і тоді почали фінансувати. Ну, ми це все розуміємо, ну, а це смішно виглядає як обійти діючу нормативну, яка робить для того, щоб по-людськи і розумно для справи це робити.

Тому я... Ну, в нас тут є спільна з комітетом є бачення, перше, ще раз наголошую, що фінансування професійної освіти повинно бути з обласного рівня. Це є перше.

Друге. Міста мали би дати міжбюджетний трансферт так, як воно діє дійсно у багатніших, тому що забрати ПДФО з міст обласного і кинути на область, каже, що це політично є неможливо і ніхто ці можливості не розглядає, бо було б простіше забрати, там, 2 відсотки ПДФО з міст і дати на область, і тоді ці питання будуть вирішені. Ну, це питання, кажуть, політично нереально провести через парламент, бо всі лобують питання міст.

Тому от це така наша колізія є, ми бачимо її розв'язання я вам сказав як. А зараз от дякую всім, хто допомагає в цих дуже непростих умовах все-таки не зменшувати. В нас і так 20 на 80 – пропорція між професійною освітою і вищою. І коли вона ще зменшується менше, ну, це ми йдемо зовсім не в ту сторону, куди йдуть європейські країни, там 60 ПТУ – 40 університетів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Кузьмович. Дякую за вашу позицію.

До речі, хочу сказати, що оце і проблема окремих юридичних осіб. От у нас, наприклад, також в Херсоні є ОТГ, які кажуть: "Приносьте юридичний адрес до нас і ми готові 50 відсотків податку перераховувати вам назад на спецфонд для розвитку". Наприклад. І дійсно, ну, міста повинні задуматись. Наприклад, якщо Херсонський

державний університет там сплачує 30 мільйонів податків ПДФО, а ОТГ каже, так ми ж вам готові 15 мільйонів кожний рік повертати. Так є тоді ж питання, правильно чи ні? Тобто місцева влада повинна просто розуміти, що потрібно домовлятися, бо місцева влада існує для чого, щоб забезпечити і розвиток, і комфорт. Тоді не потрібно розглядати. Взагалі, на мій погляд, ми пішли там хибним шляхом, нам потрібно було не передавати там ПТУ і так далі, а потрібно було писати програму на 3-4 роки, переходити до гібридного фінансування. І це було б тоді зрозуміло, що з 1 вересня року "Х" перший вже курс набирається за рахунок місцевих бюджетів, наступний рік за... і так далі. І за 3-4 роки спокійно би, да, всі підготувались до цих змін, бо галузевий принцип формування, да, профтехосвіти з 1 січня змінити, да, там 16-го року змінити на вот через децентралізацію – це, ну, на мій погляд, от ми і маємо наслідки такої роботи. Але ладно, переходимо до обговорення.

Ірина Мирославівна Констанкевич, вона готувала доповідь від комітету. Будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановні народні депутати, шановні учасники засідання комітету....

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що там улыбається?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Михайло Кузьмович дуже ретельно... Павло Кузьмович ретельно проаналізував ситуацію, вона, власне, мій аналіз суголосний з тим, що уже прозвучало. Тому можливо є кілька тез і більше такого узагальнюючого характеру, тому що деталі про ситуацію, яка виникла у Дніпрі, розкажуть наші гості комітету – дніпряни, які тут присутні. І я думаю, що те, що прозвучить з перших вуст, воно нам буде дуже цінним як досвід того, що відбувалося в Дніпрі, адже це були перші дзвіночки, і далі ми маємо сигнали з інших міст. І ми так розуміємо, що подібні ситуації можуть відбуватися і вже в 19-му році в інших містах. Тому безперечно це питання є вкрай актуальним і питання в такому ракурсі, як сформулювало Міністерство освіти і науки, і як зараз в рішенні комітету, воно потребує негайного врегулювання.

Отже, що би я хотіла наголосити. Найперше – це те, що в 2016 році передача закладів профосвіти на місцевий рівень – це рішення було не продуманим і не

базувалося ані аналітичних матеріалах, наукових дослідженнях, у висновках експертів, освітянському середовищі. Це рішення було швидше політичного характеру. І воно ґрунтувалося на, більше на фінансово-економічних аргументах, які, на жаль, в сфері освіти не завжди мають прогнозовані і, так би мовити, корисні для освітянського сегменту рішення. При чому от уже наступні 17-й і 18-й показали наскільки небезпечними стали ці тенденції і що ті фінансово-економічні мотиватори, які закладалися в, так би мовити, в децентралізацію в освітній сфері, вони, на жаль, є небезпечними.

Якщо... Друга теза, про яку я хотіла сказати, що... Ну, перше, отже, це те, що це не було непродумане, невиважене і не спиралося на аналіз.

Друга теза. Якщо вже це відбулось, то потрібно було все ж таки Міністерству фінансів найперше спільно із Міністерством освіти і науки розробити нормативну базу, яка би врегулювала механізми фінансування закладів профтехосвіти. І оці роки 16-й, 17-й, 18-й і, власне, цього не було зроблено. Тобто, по суті, ми мали ситуацію, що коли реагували на проблему по мірі того як вони виникали. І це було не добре. І от ситуація в Дніпрі демонструє, що, що, по суті, ми маємо і так процес зменшення кількості закладів профтехосвіти. Ну, станом на зараз це десь на третину зменшилися.

Далі. Ми маємо зменшення контингенту учнів профтехосвіти. І якщо це були процеси, ну, скажімо так, природні, то до цих я маю на увазі демографічні, так, демографічні, суспільні процеси і ми всі тут розуміємо, додалися штучні, створені ж нашим урядом. І, якщо на природні ми можемо вплинути частково, то штучні треба негайно зараз на них реагувати і цю ситуацію вирівнювати.

Тому я би просила, щоб, проаналізувавши... що зараз потрібно проаналізувати всю створену нормативну базу з метою її чи доопрацювання для розроблення чітких механізмів взаємодії різних органів, для досягнення результатів. Розробити і затвердити документи, яких не вистачає, можливо, внести зміни в систему управління закладами професійно-технічної освіти за результатами аналізу і зробити її ефективною, і такою, що має працювати для забезпечення нашої економіки, як Всеукраїнської, так і регіональної.

І ще скажу, одну таку обставину, що, дійсно, профосвіта у нас перебуває на етапі докорінних змін. І ці зміни навіть якби вони оптимістично не виглядали, це те, що от в

плані створення навчально-практичних центрів, центрів досконалості, підтримки... великої підтримки донорів міжнародних, які готові фінансувати. Але свою домашню роботу ми не виконали, навіть більше, ми її зробили з низькою оцінкою. Тому я би просила, щоб уважно ми подивилися на рішення комітету, врахували і підготувалися так, щоб подібна ситуація, яка була в Дніпрі не сталася у 19-му році.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірино Мирославівно.

Шановні колеги, запрошую до слова Салогуб Оксану Володимирівну, начальника Управління освіти Департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради, власне кажучи, там, де формується... Є, Оксана Володимирівна?

САЛОГУБ О.В. Так, є.

Добрий день!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

САЛОГУБ О.В. Шановний Олександр Володимировичу, шановні народні депутати, шановні присутні! У місті Дніпрі функціонує 12 закладів професійної (професійно-технічної) освіти державної форми власності. Законом України "Про професійну (професійно-технічну) освіту" передбачено, що управління цими закладами здійснюється Міністерством освіти і науки України, структурними підрозділами з питань професійно-технічної освіти обласної державної адміністрації.

Відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів від 14 грудня 2016 року 994 регіональні замовлення формуються департаментами обласних державних адміністрацій за поданням професійно-технічних навчальних закладів та за погодженням з регіональними радами професійно-технічної освіти та міськими радами з урахуванням прогнозних показників потреб у кадрах на регіональному ринку праці та обсягів видатків бюджетів міст обласного значення обласних центрів на зазначені цілі.

Враховуючи зазначене, департаментом гуманітарної політики міської ради спільно з комунальними підприємствами міста Дніпра та департаментом соціальної політики міської ради вивчалася питання щодо потреби кадрового потенціалу

робітничих кадрів, необхідних комунальним підприємствам міста. Беручи до уваги пропозиції закладів професійно-технічної освіти міста Дніпра, співвідношення обсягів видатків міського бюджету та вартості послуг на підготовку одного кваліфікованого робітника за кошти міського бюджету на 01.08.18-го року було погоджено плановий обсяг прийому для підготовки кваліфікованих робітників за дефіцитними професіями у регіоні на 2018-19 навчальний рік в обсязі 1 тисяча 752 особи.

Фактично у 2018-19 навчальному році у закладах професійної, професійно-технічної освіти міста Дніпра навчається 1 тисяча 930 осіб. Хочу відзначити, що за 2018 рік міською радою відповідно до планових призначень профінансовано в повному обсязі та здійснено всі виплати та доплати, а також надбавки і преміювання у межах фонду заробітної плати. На 2019-20 навчальний рік сформована пропозицій на підготовку робітничих кадрів у закладах професійної, професійно-технічної освіти з урахуванням запитів комунальних підприємств міста у кількості 1 тисяча 65 осіб.

Враховуючи зазначене, вважаємо за необхідне здійснювати фінансування закладів професійно-технічної освіти за рахунок різних джерел: державного, обласного, міського бюджету, а також залучення роботодавців до освітнього процесу на підготовку учнів за дуальною формою навчання, навчання за кошти роботодавців.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все-таки скажіть, будь ласка, от скільки у вас ПТУ працює в місті і скільки вони дають ПДФО в бюджет міста, скажіть, будь ласка. Можете сказати?

САЛОГУБ О.В. Не можу, на жаль, сказати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так а це ж ключове питання. От коли мені кажуть, от ви розумієте, мені кажуть: да, от там ваш університет... Ну, вже так не кажуть, але дивіться, ми ж вкладаємо 30 мільйонів. Університет херсонський дає в казну міста Херсон, ми маємо право вимагати. Що таке профтехосвіта у вас? Це також і економічний фактор вашого розвитку, бо там працюють люди, вони сплачують ПДФ. Далі, вони випускають людей, які створюють додаткову вартість у вас в економіці міста. Так я би ще розумів би, що ви б сказали би: оператори комп'ютерного набору – 100, нам вони не потрібні, оце ми хочемо скоротити. Але давайте подивимося, куди ми дамо – на таку

спеціальність, на таку, на таку. Тобто скорочувати безумно таким чином в чому сенс? Казати, що ця спеціальність не потрібна, да, для розвитку міста – це хоча б було б якась аргументація була зрозуміла би.

Добре. Ну давайте... ви, ви розумієте, ви закладаєте далі самі собі і розвитку міста дуже велику проблему. Знаєте, все-таки Дніпро, Харків – це особливі місця і там у них своя проблема. Але от подивіться на цю табличку, подивіться от Херсон, не зважаючи на слабку фінансову базу, фактично от, ну, мені перший заступник міністра дав, не те, що не скоротив, а навпаки збільшив, бо є уже розуміння у депутатів обласної ради, бо я там кожний раз виступаю, кажу: "Окей. А хто у вас буде працювати? Ви будете далі створювати економіку, хто там буде працювати? Ті талановиті люди молоді і так далі, які мають насагу, поїдуть з міста Херсона. Ну, то що ви збираєтесь робити тут через 10-15 років?"

Тому я просто ще раз, я хочу, щоб ми через ту призму дивились на розвиток профтехосвіти. Добре.

Я зараз хочу запросити до слова Демуру Антона Львовича, заступника директора департаменту освіти й науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації. Будь ласка.

ДЕМУРА А.Л. Дякую.

Олександр Володимировичу, шановні колеги! Ну, те, що передача повноважень управління та фінансування закладів профтехосвіти на міський рівень не має жодних позитивних наслідків. Ну, мабуть, це вже стало, доведеною аксіомою, яка навіть не має підстав для того, щоб її доводити, але це факт. Навіть більше, такий крок гарантує фактично знищення системи профтехосвіти в містах, бо на цей... на минулий 18-й рік місто, затвердивши 1 тисячу 65, ну, погодивши спочатку 1 тисячу 65 місць замість спрогнозованих нами спільно з роботодавцями там і іншими стейкхолдерами 3-х тисяч, насправді дало лише біля 600 місць. Адже ці 1 тисяча 65 не відповідали ліцензійним обсягам навчальних закладів. Тобто зменшення планувалось навіть не в три, а в п'ять разів. То ж, з одного боку, дякую, все ж таки міській владі, що пішли з нами на компроміс і збільшили до 1 тисячі 752. Ну, але все ж таки це не вирішення проблеми. Тобто 2-3 роки і профтехнавчальних закладів у місті немає.

Більше того, це справа не в місті Дніпрі – це системне питання, це проблема будь-якого іншого міста, бо інституційний рівень влади, міська влада, і це доводить міжнародний досвід. Адже, скажімо, країна Чорногорія, яка передала профтех на місцевий рівень, прийшла до того, щоб профтехосвіти в Чорногорії взагалі немає. Вони два роки тому на міжнародній конференції у Брюсселі пишались тим, що на базі загальноосвітньої школи відкрили профільний клас, де завдяки місцевому отелю Sentido навчають дітей бути офіціантами, поварами тощо.

Польща, яка так само передавала колись профтех на місцевий рівень встигла повернути і врятувала все ж таки частину свого профтеху. Тобто... По тому проекту рішення комітету хочу попросити, в цілому дуже вірно його описали, хочу звернути увагу на декілька питань.

Місто мислить категоріями комунальних підприємств, а не категоріями регіонального ринку праці, і вимагати від міста, ну, або очікувати щось інше не варто. Тож прошу підтримати рівень управління системи профтехосвіти на рівні області, але якщо взяти дохідну частину бюджету, те, на що, Олександр Володимировичу, ви зараз звернули увагу, місто Дніпро має дохідну частину в 18-му році 8 мільярдів 225 мільйонів, а обласний бюджет в півтора рази менший – 5 мільярдів 514 мільйонів. При тому, що ми утримуємо 41 ПТУ, 17 технікумів зараз утримали, в минулому році, і продовжимо в цьому році і робимо багато іншого. Тож треба обласному бюджету визначити конкретні джерела надходжень коштів для забезпечення профтеху.

Також прошу, ми зараз це зняли, це може не дуже тема сьогоднішнього обговорення, але коли передбачається освітня субвенція, у нас в профтесі є 3 категорії, ну, ще директори, але то інше, 3 категорії педпрацівників: не лише викладачі загальноосвітнього циклу, але є викладачі спецпредметів і є майстри виробничого навчання. Це теж педагогічні працівники. Тож я прошу комітет підтримати цю позицію, аби на наступний бюджетний період все ж таки цих педпрацівників, ну, не робити другою категорією, другим сортом, а все ж таки в освітній субвенції передбачити кошти і на них.

Також зараз, коли ми ведемо дискусію про рівень фінансування профтеху, це дуже вірна дискусія, але спочатку треба зрозуміти, скільки коштів нам треба. А ми не знаємо, скільки. Ми фінансуємо по факту будівлі. А світовий досвід і логіка кажуть про те, що

треба фінансувати від послуги, тобто від підготовки дитини. Що роблять наші сусіди естонці, в Нідерландах, там в інших країнах? У них є – і ми цей досвід маємо зараз в освітній субвенції, так? – у них є вартість підготовки однієї дитини помножена на коефіцієнт. Коефіцієнт від професії: підготувати офіціанта – одні кошти, зварювальника – інші кошти. І коефіцієнт рівня підготовки кваліфікацій: підготувати третій розряд – одні кошти, п'ятий розряд – інші кошти, інший час. То ж треба нам формулу таку розробити, від формули піти на потребу в фінансуванні, і це фінансування необхідно передбачити окремим питанням, визначивши джерела.

Ну, і пропозиції, які ми відпрацювали в області до проекту рішень, я, з вашого дозволу, передам в секретаріат. Прошу вас тоді їх врахувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До речі, я тут просто хочу нагадати комітетам, ми пропонуємо... Ви просто сказали про формульні речі, які дуже, до речі, важливі. Ми 13 лютого плануємо, це в "Різному", але плануємо провести виїзне засідання в Харків. 13 лютого – дуже важливе. Ми там пропонуємо три секції зробити: одна секція – це управління; друга секція – фінанси; і третя – вимірювання на ринку освітніх послуг. І ми хочемо в такому сучасному варіанті це зробити, бо Харків – це, ну, скажімо так, місто студентів, якраз обговорення таких питань є дуже важливим. Я чесно скажу, що той спротив, який взагалі існує, він не дає можливості іти далі.

Дивіться, навіть, та реформа, яка відбувається в медичній галузі, да, коли от зараз, да, були проти головні лікарі, зараз тут я розмовляю тут в Херсоні, вони всі задоволені. Чому? Фінансує національний цей фонд, вони отримують по підписаних деклараціях; вільні переходять зі статусу бюджетної установи до неприбуткової установи, і фактично, ну, далі мають можливість, ну, мати ту автономію, яка забезпечує якраз розвиток, а не просто проїдання цих коштів. Тому от я ще раз, Володимир Михайлович, я вас запрошую. Дуже важливо, щоб ви були в Харкові. Тарас Дмитрович, Ірина Мирославівна, запрошую вас на це виїзне засідання 13 лютого. 13 лютого. Якраз поздоровимо молодь з днем любови. Вот. Я думаю... ну, формат будемо обирати.

Так. Ідемо далі. Шановні колеги, тепер я прошу до 2 хвилин, але головне: підтримуєте рішення комітету чи ні? Бо факти ми знаємо. Добре? Якщо ми зараз будемо по фактам іти, ми всі факти ці знаємо: зменшення і так далі. Це було сказано. Добре? Домовилися? До 2 хвилин, інакше просто ми, ну, не встигнемо всі питання розглянути.

Андрєєв Василь Миколайович – голова Центрального комітету профспілки працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів України, будь ласка. Є Василь Миколайович?

АНДРЕЄВ В.М. Дякую, Олександр Володимирович. Є, з лівої сторони від вас. Я зосереджуюсь, 2 хвилини. Фактично цей наслідок – це те, про те, що ми попереджали зими 2016 року. На жаль, тоді наш багатотисячний виступ на вулицях був сприйнятий як корпоративний. Ну, це від того, що ми не мали часу донести до людей, що це фактично буде відбиватися на кожному громадянині України.

Деіндустріалізація, втрата людського капіталу, деградація системи ПТНЗ, ми пам'ятаємо і розмови від Міністерства фінансів, що от 7 мільярдів децентралізація ж вам дала, нехай, от питаєте з міських рад. Ми бачимо що, на жаль, децентралізація змінить світогляд міських рад дуже не скоро. Їм дійсно треба будувати набережні і мости бистріше ніж систему профтехосвіти.

Але цей час знищує систему ПТНЗ. Ну, фактично, звичайно, наші члени профспілок вже не так, як в 2016 році, вони знайдуть собі роботу. Кваліфіковані майстри, вони знайдуть собі роботу, знайдуть собі місце навчання в Польщі, в Чехії або деінде і учні, а промислові міста, такі як Дніпро, вони не знайдуть, на жаль, підкріплення своєї економічної моделі, яка існує, що вони притягають до себе всіх людей, які приїжджають з регіонів.

Не можна казати, що ми ось будемо навчати лише тих, хто живуть в нас. Така система, вона призвела, ну, наприклад, як вже я казав з багатьох трибун, у такій країні як Таджикистан те, що до середини 2010 року там залишилося лише 2 міста, де є централізоване водопостачання. Одне з них – столиця. А чому? Тому що немає людей, які обслуговують каналізацію. А це призводить до того, що ростуть інфекції. І тому влада прийняла рішення затампонувати взагалі каналізацію і відключити воду. І жінки ходять набирають воду у ХХІ столітті, хоча нагадати.

Я хочу сказати, що місто Дніпро, ну, оце явищний порядок, ідіть до роботодавців – дуальне навчання. Ну, це якась принаймні дитяча... дитяча розмова, особливо після того, як люди пішли у відпустки і вже через місяць повернуться до робочих місць.

Я хочу сказати, що ми підтримуємо рішення комітету. Дійсно, треба системно вирішувати, передавати на регіональний рівень ці навчальні заклади, разом із бюджетом, треба розмовляти про цифри, про ті 7 мільярдів, про які казав Мінфін, а зараз, мабуть, у цьому році ще більше, треба дати навчатися тим людям, які були прийняті в цьому році. 300 людей треба знайти, не знаю яким чином вплинути на міську раду, але треба знайти можливість дофінансувати навчання цих 300 учнів, які були прийняті за попереднім розрахунком регіонального розвитку.

І останнє, що хочу сказати, хочу це, мабуть, не до вас, не до представника департаменту відповідного, а до всіх чиновників міської ради, що той бюджет, який вони збирають, це також ми платимо і платять наші члени профспілок, які там працюють.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Абсолютно.

АНДРЕЄВ В.М. І хочу сказати, що заробітна плата – це також той бюджет, який вони збирають і не хочуть витратити на ПТНЗ.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ну, абсолютно. Я от хочу, щоб почули звідкіля кошти у міськради? Від людей, які працюють. А звідки ці люди, які працюють? Вони отримали освіту в ПТУ, в коледжах, технікумах, в університетах, ну, як так можна?.. Ну це взагалі абсолютно не цивілізована форма. Дійсно, у нас рабства немає. Дійсно, дехто піде в інші міста, а дехто з інших міст приїде до Дніпра, так що давайте вираховувати тоді, а скільки приїхало до Дніпра, і скільки тоді потрібно повернути бюджету Полтави, бо там десять людей приїхали з Полтави, то вони ж тепер роблять додаткову вартість тут в Дніпрі. Давайте, ну, тоді це країна буде чи що це буде? Це ж какафонія, якась буде.

Рішення комітету буде, але окрім рішення комітету ми розуміємо, що дуже багато чого при децентралізації передали вам на містах, але ж розум ми не можемо передати

вам, бо є країна, і Дніпро – одне з міст країни України, а ви просто, ну, рівень, я просто не знаю, ну, якогось такого села, який каже: все, оце моє, оце ж моя свиня, оце, а оце я не буду фінансувати, тому що і так далі. А дороги, місця інфраструктури і так далі, і так далі?

Ладно. Юденкова Олена Петрівна, виконуючий обов'язки директора державного навчального закладу “Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій”. До 2 хвилин, будь ласка.

ЮДЕНКОВА О.П. Вельмишановні народні депутати, шановні колеги, перш за все, хочу подякувати в особі Олександра Володимировича, всім працівникам комітету і в особі Павла Кузьмовича за підтримку...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не витрачайте час на подяки. І давайте.

ЮДЕНКОВА О.П. Ну, ми сюди їхали, турбувалися, але нам приємно, що все ж таки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це наша робота, я вам чесно скажу.

ЮДЕНКОВА О.П. ... розуміють, що, яка економіка, така і професійна освіта. Вірніше: яка професійна освіта, така і економіка в нашій державі, так. І розумієте, я хочу як керівник закладу просто декілька штрихів в якому ми стані були влітку. Уявіть собі, коли всі педагогічні працівники пішли у відпустки чергові, уже затверджено регіональне замовлення обласною радою, і просто листом нам доводиться, що регіональне замовлення буде 1 тисяча 65 осіб. І серед цього замовлення 8 закладів освіти отримають нульове регіональне замовлення. Тобто все це йшло в соціальних мережах, все це йшло на телеканалах. Тобто таким чином всі педагоги були надзвичайно, ну, в такому знервованому стані. Ну, всі люди розуміли, що це призведе до самоліквідації закладів професійної освіти.

Далі. Звісно дякуємо нашій ОДА, нашому департаменту. Почалася продуктивна робота, і внаслідок цього збільшили регіональне замовлення до 1 тисячі 752 осіб, але нам цей лист довели 14 вересня. Станом на 14 вересня у заходах уже було прийнято 2 тисячі фактично осіб. Тобто звідси і випало оці 300 осіб, які і більше від того, яке

погодили. Причому в кінці серпня приходили діти в основному після оздоровлення пільгової категорії зі статусом, який ми навіть якби і якісь були обмеження, ми не могли відмовити. Таким чином, сьогодні всі керівники закладів профтехосвіти поза законним полем, вважаємо, тому що в кожному закладі є прийнятий контингент поза домовленостями – це по-перше.

По-друге, той критерій, який в основу поставив департамент гуманітарної політики, а це підготовка фахівців тільки для комунальних підприємств міста, він повністю не відповідає чинному законодавству. Да, в методичні рекомендації були внесені зміни, що місцеві органи самоврядування можуть вносити певні критерії, на підставі яких може формуватися, але вважаємо, що воно повинно бути прописано і відповідати чинній нормативній базі.

В методичних рекомендаціях вказано, що таке регіональне замовлення – це баланс між потребами ринку праці регіону. Ринок праці регіону – це не комунальні тільки підприємства, це малий і середній бізнес, це великий бізнес, це потреби перш за все суспільства в цілому, це потреби кожної особистості, відповідно до нахилів і потреб.

Хочу наголосити, що стаття 5 діючого Закону про професійну освіту говорить, що кожен громадянин має право здобувати освіту відповідно до нахилів і потреб, а не відповідно до потреб комунальних підприємств. До речі, всі ми присутні знаємо, що таке "комунальне підприємство". Якщо проаналізувати їхні напрямки діяльності, всі можуть зрозуміти, що це за підприємства, для чого вони створені, якими напрямками діяльності вони займаються.

По-друге, коли нам у таку складну ситуацію надходили відповіді з різних владних структур, що, на жаль, ніхто не може впливати на органи місцевого самоврядування, хочу сказати, що це безвідповідально, тому що стаття 76 Закону про місцеве самоврядування говорить про те, що за порушення конституційних прав несуть відповідальність органи місцевого самоврядування.

Стаття 8 розділу VIII Закону України "Про освіту" говорить, що Кабмін несе безпосередню відповідальність за дотримання політики в даному напрямку, а саме конституційні права здобувачів освіти.

Далі. Які ми маємо наслідки. Перш за все, дійсно тут вірно сказали, контингент впав на 30 відсотків, кожен заклад втратив педагогічний склад понад 10 відсотків.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Петрівна, я перепрошую. Я перепрошую, далі ви будете говорити факти, які відомі.

Скажіть, ви підтримуєте проект рішення?

ЮДЕНКОВА О.П. Підтримуємо. Занепокоєні станом, просимо навіть, можливо Дніпропетровську область зробити пілотною і прискорити на нашій області ці всі зміни. Звісно, допрацювати все законодавство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ми будемо... Ми от зараз з Павлом Кузьмовичем переговарили, що тепер рішення комітету, якщо ми його проголосуємо, буде підставою для того, щоб у Кабінеті Міністрів підняти це питання і прискорити, в тому числі, і прийняття такого закону. А від комітету потрібно ще подарувати вашій місцевій владі книжку "Педагогічна поема" Макаренка, щоб вони розуміли, і "Республіка ШКІД" – фільм також подарувати, щоб вони згадали ті часи, що не будете вкладати, то у вас буде безпритульних дітей дуже велика кількість. Ви будете вирішувати інші проблеми і вкладати кошти для того, щоб повернути інфраструктуру. Але інфраструктуру ПТУ ви вже не повернете – все! Майстри і так далі, ви правильно сказали, знайдуть собі роботу – все, інфраструктура буде поламана.

І я скажу, що соціальних проблем у містах, де не буде підтримуватися профтехосвіта, бо ми розуміємо, що це ж дуже потужну ж соціальну функцію виконують ПТУ, вони фактично соціалізують дітей через, ну, там підготовку для професійного життя.

Добре, дякуємо, Олена Петрівна.

Шановні колеги...

ЮДЕНКОВА О.П. Дозвольте одну секундочку...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стоп! Ну, все! У мене ще й інші питання. Я перепрошую, народні депутати зараз підуть, у мене четверте ще питання.

Все! Ми закриваємо тут дебати, все зрозуміло.

Єдине я хотів би тільки надати з категорії іншої Паламарчук Тетяні Олександрівні – заступнику директора ТОВ "Контракт Продрезерв 5". Є? Ну, щоб було зрозуміло, щоб ми почули ще точку зору...

АНОХІНА О.І. Если можно... Её нет... если можно... Её нет, но я представляю здесь Ассоциацию работодателей, то есть людей, которые создают рабочие места и платят...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, як мені записано, я так і читаю. Це – шпаргалка.

АНОХІНА О.І. Нет, я не Паламарчук, я – Анохина. Я у вас там записана.

Если позволите, я скажу два слова от работодателей, если есть на это время.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дві хвилини – добре? У нас четверте питання.

АНОХІНА О.І. Я постараюсь даже короче.

Я хочу сказать несколько слов по поводу сложившейся ситуации, потому что сегодня я представляю Ассоциацию салонов красоты и парикмахерских. Это очень маленький бизнес, но нас немало, вот у нас 1 тысяча 247 директоров, руководителей салонов...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, мы все к вам ходим тоже вот.

АНОХІНА О.І. Да!

Я хочу сказать, что каждый здесь присутствующий и отсутствующий знает, что эта сфера чрезвычайно важна.

Сегодня нехватка кадров в салонах красоты составляет порядка 60-50 процентов, то есть наполовину точно недоукомплектован штат.

Что происходит, мы волнуемся, и все время волнуемся о той проблеме, которая в профтехе сегодня. Если не будет такой подготовки, мы уже сегодня за последние 2-3 года чувствуем серьезный отток, у нас уезжают специалисты работать за границу. На прошлой неделе я встречалась с профильным преподавателем, который уехал в Польшу. Там создается такая система, при которой за 3 месяца легализуется человек, который получает такое образование, и становится парикмахером, может там не только работать,

а и преподавать, и может приглашать туда молодых специалистов, готовить там кадры. Понимаете, чем важна система профтехобразования, которую необходимо сохранить, даже мы как работодатели это понимаем. Через 3,5 месяца или 5,5 месяцев это человек, который зарабатывает деньги для себя и для страны, это человек, который не ходит и не просит. Поэтому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви підтримуєте проект рішення?

АНОХІНА О.І. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. Дякуємо вам.

Народні депутати. Тарасе Дмитровичу, якщо можна.

КРЕМІНЬ Т.Д. Я не буду вдаватися в цифри. Єдине, що мене непокоїть, коли сесія Дніпропетровської обласної ради звертається до Кабінету Міністрів, а міська рад мовчить – це питання. Коли Комітет з питань науки і освіти вирішує питання між містом і областю в Києві – це ненормально.

І третє, що для мене дуже дивно, мені, чесно, хотілось би, щоб на цьому засіданні був або профільний заступник міського голови, ну, і зрозуміло був би представлений рівень обласного керівника. Мені здається, що між ними непорозумінь немає, заклади освіти просто стали заручниками якоїсь незрозумілої для мене ситуації. Це перша теза.

Друга теза. Я не вірю, що можна поміняти людей на мости. Якщо вибирати між першим і другим, я вибираю людей.

І третє – безпосередньо до проекту рішення. Ми його проговорювали з колегами з Дніпра, у них ідея стосовно пілотування по поверненню управлінських функцій з рівня міста обласного центру на обласний рівень не з 1 лютого, а з 1 липня. Оце єдине зауваження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Все, почули.

Володимир Михайлович Литвин, народний депутат України. Будь ласка.

ЛИТВИН В.М. Шановний Олександр Володимировичу, шановні колеги, очевидно, що ця проблема вона не має такий вузький характер, вона буде мати загальноукраїнський характер. У зв'язку з тим, що переведені на, по суті справи, на місцевий бюджет фінансування ПТУ. Коли раніше фінансування відбувалося з державного бюджету ці ж проблеми не виникали.

І я розумію, що тут виявляють місцеві керівники, їх також можна розуміти, такий егоїзм свій власний – вони рахують кошти. Але, очевидно, якщо йти на такий підхід, то треба було б і прийняти інше рішення, до речі, яке пропонували давно, особливо це стосується міста Києва, коли, я читаю, що дітей, там, в школи не будуть приймати в Київ, в дитячий садочок не будуть приймати в місто Київ. Але в мене виникає питання, а чи рахувала міська влада, в тому числі в Дніпрі і в місті Києві, скільки людей доїжджає на роботу в місто Київ і яку суму складає ПДФО. Чому я про це кажу? Бо був... І це стосується багатьох міст, в тому числі районних і обласних і таке інше. Тому що є проект закону про те, що податок на доходи фізичних осіб сплачувався за місцем реєстрації особи, де дитинка ходить в школу, де треба побудувати теплий, вибачте мені, туалет, да, і вирішити інші проблеми, які стосуються дитячих садочків. Тоді, очевидно, можна було б подивитися під іншим кутом зору на цю проблему.

На превеликий жаль, я повинен сказати, що цей законопроект не розглядається. Я безпосередньо мав розмову з цього приводу з головою Комітету з питань податкової політики. Вона сказала: "Я вас розумію, ми цю точку зору поділяємо, але ви зрозумійте нас, що Віталій Кличко і ми є члени однієї політичної сили". Я знову ж таки не політизую цю проблему. І ми не можемо піти на те, щоб винести в сесійну залу цей законопроект, оскільки місто Київ втратить значні кошти одразу. Це саме стосується Дніпра, Харкова, я не кажу вже про інші міста.

Тому мені бачиться, що мери міст повинні і керівники міст розуміти за рахунок чого вони мають величезні доходи.

Тому я підтримую проект рішення комітету і ту правку, яку щойно оголосив наш колега. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую всім.

Є пропозиція голосувати з правкою Тараса Дмитровича. Хто – за, прошу проголосувати. Хто – проти? Рішення прийнято. 4:0.

Четверте – не менш важливе питання, це питання перейшло нам ще з попереднього року, з попереднього засідання комітету – про підсумки конкурсу щодо обрання членів Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти.

Я надаю слово Шарову Олегу Ігоровичу, генеральному директору директорату вищої освіти і освіти дорослих Міністерства освіти й науки України. Будь ласка.

ШАРОВ О.І. Дуже дякую, Олександр Володимировичу.

Шановне панство! Це питання, вдруге виноситься на засідання комітету, був дуже докладний тривалий розгляд на попередньому засіданні. Міністерство освіти й науки дякує членам комітету, дякує запрошеним за дуже серйозну розмову. Підготовлений проект рішення комітету є, на наш погляд, з одного боку, звичайно, критичний. Це дуже не проста тема, з іншого боку, він ефективний, він конструктивний, ми його підтримаємо.

А відносно маленьких нюансів, я дозволю собі сказати один нюанс, щоб ви розуміли, як зараз починається робота Національного агентства, членів якого в минулу п'ятницю міністр освіти й науки запросила в міністерство, привітала з конкурсним обранням до складу агентства. І члени агентства домовились між собою, що 21 січня будуть проводити своє перше засідання. А під час цього засідання... цієї наради з міністром я позадавав запитання членам агентства, достатньо великій кількості, більшості: а чи зверталися до них з якоюсь пропозицією щодо організації їх роботи виконуючий обов'язки керівника секретаріату Національного агентства, який постійно отримує заробітну плату, і існуючі на сьогодні працівники секретаріату? І ось із 15 членів агентства, яких я встиг опитати, всі мені сказали, що до них ніхто ні в якому вигляді вже за два тижні після їх призначення членами агентства постановою Кабінету Міністрів не звертався.

Тому я щиро сподіваюсь, що 21 січня національне агентство буде працювати і мені дуже хотілося б, щоб в таких ситуаціях ми всі діяли спільно, свідомо і ефективно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо...

Володимире Іларіоновичу буде додавати щось? Перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України. Будь ласка.

ЛУГОВИЙ В.І. Шановний Олександр Володимировичу, шановні народні депутати, присутні! Шановні колеги, я повністю поділяю оцінку, яку дав Олег Ігорович, по-перше, тому рішенню, яке було підготовлено на попереднє засідання, його такої ґрунтовності і конструктивності, бо те рішення відкривало шлях для роботи агентства і для вдосконалення роботи і самого агентства, і процедури формування цього агентства.

Разом з тим, ми також абсолютно свідомо ставимося до того, що виникло ряд питань на тому засідання, ви, комітет абсолютно правильно доручив розібратися, щоб зняти всякі, ну, речі, які, можливо, несвідомі, можливо, непорозуміння і так далі, а, можливо, і ми щось не так зробили. Я хотів би зараз сказати, що ми – всі члени комісії української сторони, ми крок за кроком ще раз проаналізували всю нашу роботу і хотів би, ну, тут офіційно заявити, там, де ще треба буде заявляти, заявити, що ми законодавство не порушували. Ми в рамках законодавства провели нашу роботу і ми готові її захищати. Ми дали відповідну інформацію тут докладну на п'яти сторінках по тих проблемних питаннях, які були, ну, виникали під час засідання. І тут виникло таких 11 питань, частина питань мають об'єктивне підґрунтя і треба думати як тут ситуацію цю виправляти. Частина питань, на наш погляд, ну, такого суб'єктивного порядку, але ми теж на них відповіли з відповідними аргументами.

Щодо рішення, яке зараз пропонується, ми в цілому його підтримуємо, воно конструктивне, крім, ну, окремих моментів, можливо, ми б дуже так категорично не записували щодо співбесіди. Тому що ми тут відповідні написали свої аргументи. Ми не переконані, що вона б не додала суб'єктивізму в прийнятті рішення. Тому якось більше м'якше записали щодо співбесіди в яких ситуаціях вона може бути застосована, щоб вона була ефективною і не носила суб'єктивного характеру.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

Я дуже тоді коротко хочу сказати про те, що... щодо... Я читав повністю аналіз, який ви надали в комітет, і щодо зауваження, яке пов'язане з Performance Review фактично, да, членів комітету, я хочу сказати свою точку зору, знову-таки, людина 40

років пропрацювала. Чинне Національне агентство – це люди, це не документи, це – люди. Тому документальна перевірка і відповідні вимоги – це зрозуміло, але почути людину, і я думаю, що, якщо б це було б там зайняло 3-4, навіть 5 днів, нічого страшного, на мій погляд не було би. І може в цьому випадку, наприклад, наші закордонні колеги би не заблокували кандидатуру Володимира Євгеновича Бахрушина, а, навпаки, сказали би "Вау". Людина бачить, вона має мову, вона має свої там речі і так далі. Тобто це ж комплексна річ, ми ж обираємо членів Нацагентства, які будуть визначати дуже багато чого для розвитку освітнього простору. І тому ще потратити... ми 3 роки втратили. Ми не мали багато речей, які взагалі не були легалізовані, і багато проблем, які ми маємо якраз ми маємо, тому що заблокували в серпні 2015 року це питання.

Але, бачте, яку конструктивну позицію займає комітет. Ми не блокуємо, навпаки, ми кажемо: незважаючи на оці наші зауваження, працюйте, бо Україна чекає легальної роботи Національного агентства.

Шановні колеги, я надаю слово... Тому я би... Шановні колеги, я звертаюсь до тих, хто буде голосувати, я би залишив би в такому варіанті. І так я думаю дуже, я би сказав толерантно, дуже зважено виписано проект рішення, і це просто проект рішення не на сьогодні, це проект рішення на те, щоби надалі якраз ті помилки і неточності, неузгодженості, які відбувалися, якраз їх виправити.

Зависались на слово Пархоменко Тетяна Сергіївна, після цього я вам наддам слово, якщо ви не заперечуєте, добре?

Будь ласка, до 3 хвилин.

ПАРХОМЕНКО Т.С. Дякую.

Оскільки тут згадали секретаріат Національного агентства із забезпечення якості освіти, який я представляю, то я думаю, що я маю право дещо сказати з цього приводу. Ті, хто був на попередньому засіданні, пам'ятає виступ заступника міністра пана Рашкевича, який, ну, даруйте, мене особисто ошелешив, адже пан заступник міністра фактично визнав, що у нас до Національного агентства пройшла група осіб, яка пов'язана між собою певними інтересами і він навіть назвав людину, яка цю групу підготувала. Це Тарас Фініков.

Звісно, мені було цікаво перевірити цю інформацію і під час перевірки цієї інформації з'ясувалося, що ті випадки порушення законодавства, які мною були озвучені на попередньому засіданні, складають лише окремі випадки зі справжнього ланцюгу, на мій погляд суб'єктивний, заздалегідь спланованої схеми проведення до Національного агентства дійсно певної групи осіб, причому в такій кількості, з такими зв'язками, які фактично роблять непотрібними голоси ще кількох осіб, які не належать до цього угруповання.

Можу констатувати, що третина складу, новообраного складу Національного агентства пройшла до нього з грубими порушеннями законодавства України. З цього приводу мною подана відповідна заява до обласного адмінсуду міста Києва і порушена судова справа. Я хочу зупинитися лише на двох випадках, які не пролунали минулого... не були озвучені минулого разу.

Найбільш ганебною є ситуація, коли членами конкурсної комісії абсолютно зухвало було порушено самою ж нею, цією комісією, написане положення щодо конкурсу з обрання членів НАЗЯВО, а саме, коли відкритим голосуванням було затверджено список осіб згідно рейтингу їхніх балів і перейшли до таємного голосування, то двох осіб, які були попередньо буквально за кілька хвилин затверджені і такі, які не викликали жодних заперечень, було забалотовано. Йдеться про пана Бахрушина і йдеться також про пані Вікторію Микитенко, яка представляла Національну академію наук України.

Пояснення, які надали, принаймні одна членкиня з зарубіжних представників, чому відбулося таке несподіване забалотовування, воно фактично означало, що цими членкинями чи однією з них було введено непередбачений абсолютно принцип жодним нормативним документом, який, я б сказала так, "галузь знань не той системи", якщо ви пам'ятаєте відповідний фільм. Тому що, коли йшлося, чому, пояснювалося, чому Бахрушин не відповідає, але відповідає людина з меншими балами, а саме це Ірина Олександрівна Золотарьова, то було таке пояснення, його можна, до речі, прослухати, запис є, що-от галузь знань "Механічна інженерія", вона поступається своїм значенням галузі знань "ІТ".

Але найцікавіше відбулося з іншою пані. Це Вікторія Микитенко – доктор економічних наук, Інститут економіки НАН України, як я вже сказала, яку замінили теж

на доктора економічних наук зі значно нижчими балами Олександра Длугопольського, якщо не помиляюся, і за тією ж самою галуззю знань 0,5 "Соціальні поведінкові науки". Тобто для того, аби зробити пана Длугопольського членом НАЗЯВО навіть не потребувалося вигадати той аркуш, той фіговий листочок, даруйте, будь ласка, який було вигадано, аби пояснити чому забалотували пана Бахрушина.

Тобто ще раз наголошую, зверніть, будь ласка, увагу, без будь-яких пояснень просто взяли і одного доктора наук з вищими балами, економічних наук, прибрали, поставивши потім на його місце, обравши, даруйте, будь ласка, іншого доктора економічних наук за тією ж самою галуззю знань зі значно меншими балами. Можливо ларчик відкривався просто тому, що пан Длугопольський належить до тієї "групи фініків", перепрошую, доктора Фінікова, а пані Золотареєва є колежанкою і пана Лугового, і пана Рашкевича з національної команди експертів вищою освіти в Україні.

І найбільш все-таке ганебним є навіть не це, дорослі люди це переживуть. Найбільш ганебним є та ситуація, яка відбулась обранням студентів. Балотувалися 11 студентів, було обрано Фесенко Лідію і Микиту Євстіфєєва від студентів, які непрості студенти, вони є функціонерами від студентства. Адже пані Фесенко, пані Фесенко очолює Українську асоціацію студентства в якості президента, а пан Євстіфєєв очолює її як (цю ж організацію) в якості віце-президента. А от членом конкурсної комісії була їхня підлегла пані Аліна... пані Аліна Жолудь, яка очолює секретаріат УАС.

Інакше кажучи, вона не просто є їхня підлегла, вони не просто знайомі по роботі, але соціальні мережі підказують, що вони є близькими друзями, які спілкуються як друзі щонайменше 3 останні роки. І це ще не все, тому що пан Євстіфєєв є представником пулу, який співпрацює з Європейською асоціацією студентів. І протягом 2018 року неодноразово проходив тренування, в тому числі, які проводила інша членкиня конкурсної комісії Гахар Гавганесян. Чому є підтвердження численних світлин як в офіційній, так і в неофіційній обстановці, яке доводить, що ці дві особи мали щонайменше двох, а зважаючи на тісні зв'язки з МОНОм, то і можливо 3-4 осіб у складі конкурсної комісії. По відношенню до студентів я як професор, який пропрацювала все своє життя у вищій школі, я вважаю абсолютно неприпустимим такі речі. Тому виходить, що всі решта 90 осіб, в тому числі близько 10 студентів, створювали лише

фон демократичності виборів у той час як, на мій погляд, питання, хто буде членом НАЗЯВО, було вирішено заздалегідь.

Тому я звертаюсь до присутніх тут народних депутатів, якщо буде ваша ласка, якщо буде ваше політичне бажання, ініціювати створення в парламенті тимчасової слідчої комісії з розслідування цієї абсолютно ганебної ситуації, яка мала місце при так званому виборі членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. І я вважаю, що є підстави вважати, що певна частина, яка пройшла в Національне агентство, дійсно пов'язана корпоративними інтересами, які, я сумніваюсь, співпадають з інтересами держави Україна.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Тетяна Сергіївна, за вашу точку зору.

Я запрошую до слова...

ЧЕРНІГА Р.М. Я представляюся. Роман Черніга – член Наукового комітету. Шановні присутні, власне моя ідея була все-таки прийняти дискусію в першому питанні, тому я розділю на дві частини з дозволу шановного Олександра Володимировича.

Спочатку я відреагую ось по цьому питанню і що хвилює не тільки мене, а весь Науковий комітет, щодо деталей методу обрання – ми не будемо дискутувати. Є принципи обрання, які ґрунтуються на Постанові Кабміну 266, яка ділить всі науки, по яких є підготовка, на 29 напрямів, ну, назовемо... і вони тут перераховані, галузі знань.

І що нас, власне кажучи, хвилює, що сам цей поділ не є зовсім коректний. Для прикладу, галузь знань "Природничої науки", яка в собі містить, як мінімум, три величезні науки, які в Україні традиційно добре розвинуті, мається на увазі, фізика, хімія і науки про землю – і все це лише виявляється одна галузь. А ось, коли говорити про науки соціальні. Наприклад, наука про адміністрування управління, вона в цьому переліку представлена двома окремими галузями, що є абсолютно ненормально. Тому є інші ще моменти. Тому от те, що пропонується комітетом, то це, безумовно, правильно, що потрібне уточнення переліку знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. І, можливо, саме по цьому окремому питанню було б доречно тут в перелік включити і Науковий комітет. Ну, це пункт 4, саме по цьому.

І з вашого дозволу я все-таки хочу повернутися до першого питання, оскільки тут воно вже прийняте, але я би хотів, перепрошую, щоб тут було трохи менше популізму. Ось... Вибори, я розумію, наближаються. Ось давайте глобально подивимося на цю ситуацію, що у нас вічно не вистачає грошей на науку. Тут питання набагато більш комплексне, ніж весь час казати давайте ми дамо більше грошей на науку, бо воно впирається в те, що Україна є об'єктивно бідною країною. І якщо ми гарно цитуємо, що науковець з Франції має в 19 разів більше грошей, на нього виділяється, ніж на науковця України – і це, очевидно, є так – то треба згадати, що ВВП Франції на душу населення, очевидно, так само в ті 19 разів більше. І тут ми переходимо до однієї речі, що оскільки є так званий drain-brain (всі найрозумніші йдуть в багатші країни), то насправді у нас немає виходу. Треба, можливо, мати менше науковців, але щоб на одного виділялися значні гроші і тоді найкращі будуть тут залишатися, і рухати науку вперед. Якщо ми будемо виходити за радянським принципом, нам треба багато науковців, багато грошей – ми ніколи не досягнемо великих успіхів, бо ці гроші, всі ж знають арифметику, треба поділити на велику кількість науковців і далі вони всі будуть бідні, і далі не буде експериментального обладнання і так далі. Тому тут треба по-державницькому поставитися, що ми хочемо. Ми хочемо мати високий рівень науки – значить, реалії такі, що науковців дуже багато бути не може, але треба забезпечити тих, хто є, на високому конкурсі хороші зарплати, хороші умови для праці, а все інше – оці розмови, що хтось не дає грошей, в нас малий ВВП – це все, перепрошую, популізм, бо реально на життя треба дивитися. Україна буде весь час відставати, ми весь час будемо говорити, що в нас нема грошей. Якістю треба брати конкурента, якістю: мало науковців, але високого класу і вони дадуть державі ефект.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

На жаль, дискусію складно тут робити, але я хочу просто нагадати. Якщо ми хочемо успіхів в футболі, то потрібно починати з дитячих футбольних клубів і так далі. Так і тут, якщо ми не будемо мати, да, в піраміді гарну основу, тобто відповідної кількості дітей, які будуть займатися математикою, фізикою, хімією, біологією, географією, астрономією і так далі, то відповідно ми не будемо мати і певного кадрового

потенціалу для інженерних спеціальностей і так далі. Так і тут, це проблема не тільки кількості, ми ж якраз показали, що кількість у нас відрізняється у відсотковому сенсі від провідних країн. Ми говоримо про пріоритети. Якщо просто у держави нема пріоритету фінансувати людину цю, то потрібно тоді статистикам подивитися: скільки людей, які тепер успішні в Сполучених Штатах, в Англії, в Німеччині працюють на економіку інших країн і створюють там додаткову вартість, скільки вони поїхали, тому що ми просто їх не проінвестували. Це проблема, це проблема вибору, це проблема пріоритетів, які виставляє держава. Якщо наука не в пріоритеті, ну, будемо, і це зрозуміло, ну, ми сировинна країна. Дуже цікаво добувати газ, добувати там нафту, перепродавати це. Зменшення ціни на нафту ніяк не позначилося на зниження цін на заправках, наприклад, да? Це ще раз показує, що в нас повна монополія і що це ОККО, там WOG і так далі – це одна і та ж, як то кажуть, компанія.

Тобто я скажу наступну річ. Якщо у влади, в тому числі і у нас, да, нема сил, можливості визначити, що пріоритетом є інвестування людини, то і далі ми будемо мати таку ж саму ситуацію, бо наука в нормальних країнах дає велику віддачу. І тому потрібно було б йти далі і накачувати той же Національний фонд досліджень, не 262 мільйони дати, 1 мільярд 262 мільйони дати, дати можливість доступу до цих фінансових ресурсів – оце і є фінансування молоді. Бо якщо команда, да, отримала доступ до 20 мільйонів гривень на якийсь проект від Національного фонду досліджень України, вона буде тут працювати. Вона не буде в Німеччині працювати і так далі.

Тобто є інструментарій. А в результаті що ми, дають гранти з Сполучених Штатів, з Німеччини, з Європейського Союзу, ну, і відповідно молодь і науковці їдуть туди. Тобто я би все-таки не так би ставив би проблему, що менша кількість вчених і там більше это, хоча також проблема тут є, бо, ну, не всі зі мною погодяться, я по Херсону, я бачив, що як тільки закрили партію, всі побігли в університети працювати і зразу пішли кандидатські, докторські дисертації і так далі.

Я пам'ятаю як я писав кандидатську дисертацію і як її захищав, то навіть неможливо було взагалі обговорювати це питання, а зараз прийшла людина там это і дивишся, 2-3 роки і вже захистила. В 90-і роки оце була інфляція потужна, коли з'явилась плеяда кандидатів, докторів і так далі. Ладно. Ну, вже проїхали, надо якось виправляти цю ситуацію.

Шановні колеги, є така пропозиція. Ми всі речі почули. Тетяна Сергіївна, я також звертаюсь до вас, у вас є повне право, ви висказали абсолютно публічно свою точку зору. Є цивілізоване право боротись в судах і так далі. Але єдине – мій підхід, ви його знаєте. Да, є проблеми і у мене є відповідні сумніви.

Більш того, дуже важливо, щоб Національне агентство з першого кроку мало високий рівень довіри, да. Це також є дуже важливим. Але, я вважаю, що системний інструмент повинен запрацювати, інакше і далі знаходитись в колі нелегальності, ну, це просто от... Всі проблеми, які ми, до речі, і по другому питанню обговорили, всі вони беруться якраз від того, що заблокували із-за двох прізвищ Дудник, по-моєму, і Бондаренко, я наскільки пам'ятаю, заблокували всю роботу національного агентства. Ну, це просто. Та хай би працювали би. 23 затвердили, а двох би не затвердили. Так зараз би ми не мали тих проблем. Тому ми повинні в Україні навчитись одному – прийняли закон давайте виконувати, а в судах і через суспільство боротись з ганебними явищами, які існують.

У мене також і ви бачили мої є зауваження до того, що і як там відбувалося, але агентство повинно запрацювати. Давайте не повторювати помилок, які ми мали 3 роки тому. Оце ми повинні визнати.

Шановні колеги народні депутати, чи хочете ви щось?.. Ви хочете? Скільки? Одна хвилина, добре? Одна хвилинка. Тільки представтесь, будь ласка, а то скажуть, що не дав слово.

СИНГАЇВСЬКА А.М. Красно дякую.

Алла Сингаївська, провідний фахівець відділу етики секретаріату Національного агентства із забезпечення якості освіти. Вельмишановні добродії, звісно члени НАЗЯВО обрані і, будемо сподіватись, що гарно завоюють ту довіру, про яку ви сказали щойно. Але, оскільки було затронуте питання все ж таки обрання, я до відома, на минулому засіданні багато це обговорювалось, але стільки, на мою думку, я була присутня, порушень в процедурі, я просто хочу ще озвучити два таких порушення, тому що не було можливості, ну, минулого разу. Дуже коротко.

Коли було голосування за кожен кандидатуру, там нам пояснювали, яка процедура. Але, я вас запевняю, у мене хронометраж записаний похвилинно, що там

відбувалось при обранні. За трьох членів представників з Національної академії наук не було голосування. Тобто озвучено було, хто – за? Ніяких рук, нічого – клянуся або можу там, де потрібно розписатися. Ви розумієте? Ну, хіба це можна, там багато було порушень. Я просто озвучила.

І друге, про що хотілося би сказати, знов таки, сам пан Рашкевич минулого разу згадував Семиноженка. Так я наведу приклад ще раз Семиноженка в порушенні процедури. Пан Семиноженко, в усіх є ці документи, отримав 181 бал. Я сподіваюсь, не треба говорити хто це і що це за людина, так. Яка персона. Отримав 181 бал при цьому конкурсі, але він же не мав бути допущеним до цього конкурсу, тому що це було порушення процедури, за його посадою, яку він отримує. У мене все. Красно дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую вам.

Шановні колеги, є пропозиція. Як ви, готові голосувати чи...

Володимир Михайлович Литвин. Будь ласка.

ЛИТВИН В.М. ... минулого разу ми обговорили це питання. Я от що думаю, шановні колеги, оскільки вибори відбулися Кабінет Міністрів України має прийняти відповідну постанову, то, можливо, Верховній Раді... комітету Верховної Ради не варто брати участь у цьому процесі. Ми нічого не вирішимо у даному разі, а тільки перетягуємо на себе от ті проблеми, про які... про які говорили. Очевидно, вони існують, я в усякому разі не зміг тут ще прочитати інформацію, бо тут написано таким шрифтом, що треба лупу брати.

Тому я пропоную нам не приймати з цього приводу рішень. Я поважаю тих людей, які там записані, я їх жодного з них не знаю. Я просто подивлюся, які вони установи представляють. Я думаю, в Україні є інші авторитетні наукові і вищі навчальні заклади. Але там значна частина з приватних вузів пішла, я їх також шаную, високий рівень вони, очевидно, мають. Але, мабуть, мав би бути більш виважений і об'єктивний підхід. Тому я пропоную обмежитись дискусією, а не приймати жодних рішень нам. Чи ми на себе беремо право освячувати те, що було пророблено конкурсною комісією. Тепер є Кабінет Міністрів і хай вони приймають рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До відома. Рішення Кабмін прийняв 27 грудня, а Верховна Рада України, у тому числі наш комітет, має контрольні функції. Ми заслухали, почули, ми написали рекомендації, ми виявили типові, на наш погляд, помилки і взагалі там прийняті рішення і так далі. Тому я не думаю, що це освячення, це фіксація якраз тієї ситуації, яка є. Все, що виходить за, як то кажуть, за дужки цього процесу, вони будуть розглядатись в судах. Хай розглядається, це право будь-якої особи, юридичної особи, фізичної особи захищати свої права. Але ми тут почули різні точки зору, у тому числі точку зору голови ідентифікаційного комітету, першого віце-президента Національної академії педнаук України. Ми почули точку зору людей, які приймали участь в цьому конкурсі. І я думаю, що дуже зважений документ, який підготовлений секретаріатом, і більше того, два засідання навіть ми проводили. Тому є пропозиція, Володимире Михайловичу, є пропозиція, яка підготовлена і в тому числі мною як людиною, яка готувала це питання. Тому зараз ми під час голосування і вирішимо.

Є проект рішення комітету. Я прошу проголосувати. Хто за проект рішення комітету? Хто – проти? Рішення прийнято таке, як воно є.

Я думаю, що... Тут, знаєте, все-таки не проблема освячення, це проблема того, що, знаєте, людям вже надрідає от весь час ці речі, які відбуваються. Система повинна працювати. Якщо ми хочемо, щоб закон запрацював, хай воно працює. У мене також там є дуже багато питань, ну дуже багато, але до гарного тепер переходимо, до гарного.

П'яте, шосте питання – це пов'язані питання. Ви бачили навіть під час дискусій під куполом Верховної Ради, щоб змінити, змінити рівень премій Верховної Ради України і стипендій. Був проведений відповідний аналіз, я давав доручення секретаріату, дуже гарний аналіз, він тут є.

Ну, наприклад, на момент прийняття постанови в 2007 році стипендія була у розмірі 24 тисячі гривень і це було еквівалентно там 4 тисячі 752 долари, да? Сьогодні, ну, навіть не хочеться про це говорити, який рівень. Тому порахували, є пропозиція, вона підтримується більшістю народних депутатів, вийти на 60 прожиткових мінімумів для того, щоб, ну, це була вага, бо це премії і стипендії Верховної Ради України. І люди повинні за неї боротися і вона повинна...

Тому, шановні колеги, матеріали є. Є по 5-му, 6-му питанню є пропозиція проголосувати позитивно. Хто – за? Проти? Рішення прийняте.

По 6-му питанню, хто – за, там стипендії? Так, за.

П'яте, шосте питання прийняте. Дякую вам за...

Тепер наступне про нагородження працівників секретаріату Комітету з питань науки і освіти. Все там написано. Шановні колеги, підтримуєте? Тоді проголосуймо. Хто – за по цьому питанню? Проти? Рішення прийняте.

Восьме. "Різне" – це затвердження плану роботи Комітету з питань науки і освіти на період десятої сесії. Воно вам роздано і перше, з чого ми розпочинаємо... Давайте його приймемо, да? Хто – за? Проти? Рішення прийняте.

Про затвердження пропозицій Комітету з питань науки і освіти до проекту порядку денного сесії Верховної Ради. Воно у вас також є. Да, підтримуємо. Хто – за? Рішення прийняте.

Шановні колеги, дивіться, як ми працюємо. І ми пройшли за 3 години.

_____. Так послухайте, 4 питання таких було.

_____. Все, дякую.